

มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ
Occupational Standard and Professional Qualifications

สาขาวิชาชีพอนุรักษ์งานศิลปหัตถกรรมและงานพื้นบ้าน สาขางานผ้าเขียน -
พิมพ์ลาย

จัดทำโดย สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)

1. ชื่อมาตรฐานอาชีพ

สาขาวิชาชีพอนุรักษ์งานศิลปหัตถกรรมและงานพื้นบ้าน สาขางานผ้าเขียน - พิมพ์ลาย

2. ประวัติการปรับปรุงมาตรฐาน

N/A

3. ทะเบียนอ้างอิง (Imprint)

N/A

4. ข้อมูลเบื้องต้น

การผลิตผ้าบาติก หรือผ้าปาเต๊ะ ภูมิปัญญาที่ถูกส่งต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ศิลปะสิ่งทอที่คนไทยรู้จักกันดีในชื่อ “ผ้าบาติก” อันสะท้อนถึงสุนทรียศาสตร์ทางศิลปะของมนุษยชาติในการถ่ายทอดความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมลงบนผืนผ้าได้อย่างมีอัตลักษณ์ ทุกวลดลายและสีสันล้วนเปี่ยมไปด้วยที่มาทางประวัติศาสตร์และความหมายอันลึกซึ้งจึงควรค่าแก่การสนับสนุนและเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักและยอมรับในระดับสากล เพื่อตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาการสร้างสรรคผ้าบาติกในพื้นที่ภาคใต้ และเพื่อส่งเสริมพัฒนาสนับสนุนกลุ่มผู้ผลิตผ้าบาติกใหม่มีความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม พัฒนากลุ่มผู้ผลิตให้มีความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในแต่ละกระบวนการผลิต เพื่อเป็นแรงเสริมและผลักดันให้สามารถพัฒนาสินค้าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการผลิตผ้าบาติก แบบพื้นบ้านหรือแบบหัตถกรรมต้องอาศัยความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อที่จะนำไปสู่การผลิตผ้าบาติกที่มีคุณภาพอีกทั้งยังมียุทธศาสตร์สร้างกลุ่มผู้ผลิตหน้าใหม่เข้าสู่อาชีพ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยมีภาครัฐ ภาคเอกชน สถานศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และภาคประชาสังคม ร่วมผลิตและขยายได้แก่ผู้ผลิตผ้าบาติกได้อย่างมั่นคง อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยให้อยู่คู่แผ่นดินไทย

5. ประวัติการปรับปรุงมาตรฐานในแต่ละครั้ง

N/A

6. ครั้งที่

ครั้งที่ 1

7. คุณวุฒิวิชาชีพที่ครอบคลุม (Professional Qualifications included)

สาขาวิชาชีพอนุรักษ์งานศิลปหัตถกรรมและงานพื้นบ้าน

สาขางานผ้าเขียน - พิมพ์ลาย

อาชีพผู้สร้างสรรค์งานผ้าบาติก ระดับ 4

8. คุณวุฒิวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง (Related Professional Qualifications)

N/A

9. หน่วยสมรรถนะทั้งหมดในมาตรฐานอาชีพ (List of All Units of Competence within this Occupational Standards)

รหัสหน่วยสมรรถนะ	เนื้อหา
1011	เตรียมวัสดุและอุปกรณ์สำหรับผลิตผ้าบาติก
1012	สร้างสรรค์ลายผ้าบาติกเทคนิคเขียนลายและพิมพ์ลาย
1013	ใช้สูตรธรรมชาติในการผลิตผ้าบาติก
1014	ใช้สีสังเคราะห์ในการผลิตผ้าบาติก
1015	แก้ปัญหาเบื้องต้นในการผลิตผ้าบาติก
1016	ควบคุมคุณภาพการผลิตผ้าบาติก
1017	บรรจุผลิตภัณฑ์เพื่อเตรียมจำหน่าย

10. ระดับคุณวุฒิ

10.1 สาขาวิชาชีพอนุรักษ์งานศิลปหัตถกรรมและงานพื้นบ้าน สาขางานผ้าเขียน - พิมพ์ลาย อาชีพผู้สร้างสรรค์งานผ้าบาติก ระดับ 4

คุณลักษณะของผลการเรียนรู้ (Characteristics of Outcomes)

ผู้ที่ได้รับการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพของอาชีพผู้ผลิตผ้าบาติก ระดับที่ 4 นี้ ต้องมีทักษะและความรู้ในการเลือกใช้อุปกรณ์วัสดุในการผลิตผ้าบาติกให้เหมาะสมกับเทคนิคและแบบ ตรวจสอบคุณภาพของลายและสีของผ้าบาติก เลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่ป้องกันความเสียหายระหว่างการจัดเก็บในสต็อกและการขนส่ง และสามารถเตรียมสีธรรมชาติ สีสังเคราะห์ และสารช่วยติดสีในการต้มลายหรือการย้อมผ้าบาติก และการแก้ปัญหาที่เกิดจากการเขียนเทียน หรือพิมพ์ลายผ้าบาติก และการระบายสี หรือย้อมสีผ้าบาติก และแก้ปัญหาที่เกิดจากการตกแต่งผ้าบาติก รวมทั้งการจัดองค์ประกอบ เตรียมน้ำเขียน ตามเทคนิคและแบบที่กำหนด เช่น ผ้าบาติกลายเขียนย้อมสี ผ้าบาติกลายพิมพ์ย้อมสี ผ้าบาติกพิมพ์เทียนระบายสี ผ้าบาติกลายเขียนระบายสี ผ้าบาติกแบบระบายสี หรือผ้าบาติกเทคนิคผสมได้

การเลือกระดับคุณวุฒิวิชาชีพ (Qualification Pathways)

- 1. ผู้ที่จะขอการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ อาชีพผู้สร้างสรรค์งานผ้าบาติก ระดับ 4 จะต้อง มีประสบการณ์การทำงานด้านผ้าบาติก และมีผลงานที่สอดคล้องตามหน่วยสมรรถนะมาแสดง
- 2. ผ่านเกณฑ์การประเมินตามหน่วยสมรรถนะ สาขาวิชาชีพอนุรักษ์งานศิลปหัตถกรรมและงานพื้นบ้าน สาขาผ้าเขียน - พิมพ์ลาย อาชีพผู้สร้างสรรค์งานผ้าบาติก ระดับ 4 จำนวน 7 หน่วยสมรรถนะของคุณวุฒิวิชาชีพนี้

หลักเกณฑ์การต่ออายุหนังสือรับรองมาตรฐานอาชีพ

N/A

กลุ่มบุคคลในอาชีพ (Target Group)

ผู้ที่ทำงานในกลุ่มผู้ผลิตผ้าบาติก หรือ ผ้าปาเต๊ะ

หน่วยสมรรถนะ (หน่วยสมรรถนะทั้งหมดของคุณวุฒิวิชาชีพนี้)

- 1011 เตรียมวัสดุและอุปกรณ์สำหรับผลิตผ้าบาติก
- 1012 สร้างสรรค์ลายผ้าบาติกเทคนิคเขียนลายและพิมพ์ลาย
- 1013 ใช้สีธรรมชาติในการผลิตผ้าบาติก
- 1014 ใช้สีสังเคราะห์ในการผลิตผ้าบาติก
- 1015 แก้ปัญหาเบื้องต้นในการผลิตผ้าบาติก
- 1016 ควบคุมคุณภาพการผลิตผ้าบาติก
- 1017 บรรจุผลิตภัณฑ์เพื่อเตรียมจำหน่าย

ตารางแผนผังแสดงหน้าที่

1. ตารางแสดงหน้าที่ 1

ประกาศใช้ ณ 23/05/2567

ตาราง 1 : FUNCTIONAL MAP แสดง KEY PURPOSE , KEY ROLES , KEY FUNCTION

ความมุ่งหมายหลัก Key Purpose	บทบาทหลัก Key Roles		หน้าที่หลัก Key Function	
	รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย
ผลิตงานศิลปหัตถกรรมเพื่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยให้มีมาตรฐานสู่ความเป็นเลิศ	10	ผลิตผ้าบาติก	101	ผลิตผ้าบาติกเพื่อจำหน่าย

คำอธิบาย ตารางแผนผังแสดงหน้าที่เป็นแผนผังที่ใช้วิเคราะห์หน้าที่งานเพื่อให้ได้หน้าที่หลัก (Key Function)

2. ตารางแสดงหน้าที่ 1 (ต่อ)

ประกาศใช้ ณ 23/05/2567

ตาราง 2 : FUNCTIONAL MAP แสดง KEY FUNCTION , UNIT OF COMPETENCE , ELEMENT OF COMPETENCE

หน้าที่หลัก Key Function		หน่วยสมรรถนะ Unit of Competence		หน่วยสมรรถนะย่อย Element of Competence	
รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย
101	ผลิตผ้าบาติกเพื่อจำหน่าย	1011	เตรียมวัสดุและอุปกรณ์สำหรับผลิตผ้าบาติก	10111	เลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ในการผลิตผ้าบาติกเขียนลาย - พิมพ์ลาย
				10112	เลือกใช้วัสดุในการผลิตผ้าบาติกเขียนลาย - พิมพ์ลาย
		1012	สร้างสรรค์ลายผ้าบาติกเทคนิคเขียนลายและพิมพ์ลาย	10121	เขียนลายผ้าบาติก
				10122	พิมพ์ลายผ้าบาติก
				10123	เตรียมน้ำเทียนสำหรับผ้าบาติก
				10124	ลอกเทียนออกจากผ้าบาติก และตกแต่งผ้าบาติก
		1013	ใช้สีธรรมชาติในการผลิตผ้าบาติก	10131	เตรียมสีธรรมชาติและสารช่วยติดสีแบบธรรมชาติ
				10132	ใช้สีธรรมชาติในการแต้มลายผ้าบาติก
				10133	ใช้สีธรรมชาติในการย้อมผ้าบาติก

หน้าที่หลัก Key Function		หน่วยสมรรถนะ Unit of Competence		หน่วยสมรรถนะย่อย Element of Competence	
รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย
101	ผลิตผ้าบาติกเพื่อจำหน่าย	1014	ใช้สีสังเคราะห์ในการผลิตผ้าบาติก	10141	เตรียมสีสังเคราะห์และสารช่วยติดสีแบบสังเคราะห์
				10142	ใช้สีสังเคราะห์ในการแต้มลายผ้าบาติก
				10143	ใช้สีสังเคราะห์ในการย้อมผ้าบาติก
		1015	แก้ปัญหาเบื้องต้นในการผลิตผ้าบาติก	10151	แก้ปัญหาที่เกิดจากการเขียนเทียนหรือพิมพ์ลายผ้าบาติก
				10152	แก้ปัญหาที่เกิดจากการระบายสี หรือย้อมสีผ้าบาติก
				10153	แก้ปัญหาที่เกิดจากการตกแต่งผ้าบาติก
		1016	ควบคุมคุณภาพการผลิตผ้าบาติก	10161	ตรวจสอบคุณภาพก่อนการผลิตผ้าบาติก
				10612	ตรวจสอบคุณภาพระหว่างผลิตผ้าบาติก
				10613	ตรวจสอบคุณภาพหลังการผลิตผ้าบาติก
		1017	บรรจุผลิตภัณฑ์เพื่อเตรียมจำหน่าย	10171	ป้องกันความเสียหายของผ้าบาติกระหว่างการจัดเก็บในสต็อก

หน้าที่หลัก Key Function		หน่วยสมรรถนะ Unit of Competence		หน่วยสมรรถนะย่อย Element of Competence	
รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย
101	ผลิตผ้าบาติกเพื่อจำหน่าย	1017	บรรจุผลิตภัณฑ์เพื่อเตรียมจำหน่าย	10712	เลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่ป้องกันความเสียหายระหว่างการขนส่ง
				10171	ป้องกันความเสียหายของผ้าบาติกระหว่างการจัดเก็บในสต็อก

คำอธิบาย

ตารางแผนผังแสดงหน้าที่ (ต่อ) เป็นแผนผังที่ใช้วิเคราะห์หน้าที่งานหลังจากได้หน้าที่หลัก (Key Function) เพื่อให้ได้ หน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence) และหน่วยสมรรถนะย่อย (Element of Competence)

1. รหัสหน่วยสมรรถนะ 1011
2. ชื่อหน่วยสมรรถนะ เตรียมวัสดุและอุปกรณ์สำหรับผลิตผ้าบาติก
3. ทบทวนครั้งที่ N/A
4. สร้างใหม่ ☒ ปรับปรุง ☐

5. สำหรับชื่ออาชีพและรหัสอาชีพ (Occupational Classification)

ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7316 ช่างเขียนลายผ้าบาติก

ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7318 คนทำผ้าบาติก

6. คำอธิบายหน่วยสมรรถนะ (Description of Unit of Competency)

หน่วยสมรรถนะนี้ครอบคลุมการเตรียม และเลือกวัสดุ และอุปกรณ์สำหรับผลิตผ้าบาติก โดยสามารถอธิบายระบุประเภทและชนิดของอุปกรณ์ที่ใช้ผลิตผ้าบาติก และสามารถบำรุงรักษา และจัดเก็บอุปกรณ์ได้

7. สำหรับระดับคุณวุฒิ

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐

8. กลุ่มอาชีพ (Sector)

ผู้ผลิตผ้าบาติก หรือ ปาเต๊ะ

9. ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพอื่นที่หน่วยสมรรถนะนี้สามารถใช้ได้ (ถ้ามี)

N/A

10. ข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Licensing or Regulation Related) (ถ้ามี)

N/A

11. สมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Elements and Performance Criteria)

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
10111 เลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ในการผลิตผ้าบาติกเขียนลาย - พิมพ์ลาย	1.1 ระบุประเภทและชนิดของอุปกรณ์ที่ใช้ผลิตผ้าบาติก 1.2 อธิบายวิธีการใช้อุปกรณ์ผลิตผ้าบาติก 1.3 บำรุงรักษาและการจัดเก็บอุปกรณ์ได้อย่างเป็นระบบและถูกต้องเหมาะสม	แฟ้มสะสมผลงาน
10112 เลือกใช้วัสดุในการผลิตผ้าบาติกเขียนลาย - พิมพ์ลาย	2.1 ตรวจสอบคุณสมบัติของวัสดุ เช่น ขี้ผึ้ง ประเภทของสี และชนิดผ้าที่ใช้ในการผลิตผ้าบาติก 2.2 เลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมกับการผลิตผ้าบาติก 2.3 บำรุงรักษาและการจัดเก็บวัสดุได้อย่างเป็นระบบและถูกต้องเหมาะสม	แฟ้มสะสมผลงาน

12. ความรู้และทักษะก่อนหน้าที่จำเป็น (Pre-requisite Skill & Knowledge)

N/A

13. ทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)

(ก) ความต้องการด้านทักษะ

- 1) การใช้ผ้าขาวในการทำผ้าบาติก ได้แก่ ผ้าฝ้าย ผ้าลินิน และผ้าไหม
- 2) การใช้เทียนที่มีส่วนผสมของขี้ผึ้งและพาราฟินในการทำผ้าบาติกเพื่อเป็นวัสดุกันสี และใช้สำหรับเขียนหรือพิมพ์ลายเทียนลงบนผ้าก่อนที่จะนำไปย้อม โดยมีส่วนผสมเพิ่มเติม เช่น ยางสน น้ำมันพืช และไขมันสัตว์
- 3) การใช้สีย้อมที่เหมาะสมกับผ้าและมีเนื้อสีที่สร้างการดูดซับที่ดี สนับสนุนให้ใช้สีย้อมจากพืชพรรณธรรมชาติในชุมชน หรือสีสังเคราะห์ที่สกัดมาจากธรรมชาติ ซึ่งมีทั้งแบบสีผงและสีน้ำ
- เป็นการลดมลพิษต่อผู้สวมใส่และช่างบาติก และรักษาสีแวดล้อม
- 4) การใช้เตาในการควบคุมอุณหภูมิเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการสร้างลวดลายผ้าบาติก เตาที่ให้ความร้อนอย่างสม่ำเสมอจะทำให้เทียนมีความหนืดเหลวพอเหมาะ เพื่อให้ช่างบาติกนำไปเขียนหรือพิมพ์เพื่อสร้างลวดลายบนผ้าผืนได้อย่างสะดวก ได้เส้นที่คมชัด สม่ำเสมอ
- 5) การใช้กระทะหรือเป็นกระทะโลหะสำหรับต้มขี้ผึ้ง และต้มน้ำสีย้อมผ้า และต้มน้ำลอกเทียน
- 6) การใช้อ่างเคลือบหรืออ่างพลาสติก ใช้สำหรับซักผืนผ้า หรือย้อมสีผ้า ควรเป็นอ่างที่มีขนาดใหญ่ เพื่อความสะดวกต่อการพลิกกลับให้ผ้าได้รับสีหรือล้างผ้าได้อย่างทั่วถึง สีย้อมจะกระจายตัวอย่างสม่ำเสมอ และได้รับความเข้มของสีตามที่ต้องการ
- 7) การใช้ถุงมือสำหรับสวมเวลาขย้อมสี
- 8) การใช้จันดั่ง ปากกาเทียนสำหรับวาดลวดลายลงบนผืนผ้ามีลักษณะคล้ายกับกรวยขนาดเล็กที่มีด้ามจับที่ปลายจะมีท่อเล็ก ๆ เพื่อให้น้ำเทียนไหลออกมาเป็นเส้นลงบนผืนผ้า ท่อจันดั่งจะมีขนาดเล็กหรือใหญ่เพื่อสร้างลายเส้นที่มีความหนาบางแตกต่างกัน
- 9) การใช้แปรงและพู่กัน เพื่อใช้สำหรับวาดเทียนเพื่อปิดบริเวณที่ต้องการไม่ให้ติดสีลายอื่น หรือใช้ระบายสีพื้น ระบายลวดลายตามที่ร่างไว้ โดยควรใช้แปรงและพู่กันหลายขนาดเพื่อให้เหมาะสมกับพื้นที่และลักษณะของลวดลายที่จะเขียน
- 10) การใช้ฟองน้ำ เมื่อต้องการระบายสีในพื้นที่ขนาดใหญ่ สามารถใช้ฟองน้ำจุ่มสีแทนแปรงและพู่กันได้ ฟองน้ำยังสามารถใช้แต้มสีเพื่อสร้างลวดลายที่แตกต่างจากแปรงและพู่กัน ด้วยการดัดฟองน้ำเป็นรูปร่างและขนาดต่างๆ เพื่อสร้างลวดลายและพื้นผิวที่เป็นเอกลักษณ์บนผืนผ้า
- 11) การใช้แม่พิมพ์หรือบล็อก ทำจากวัสดุที่หลากหลาย เช่น ไม้ หรือโลหะ เช่น ทองแดง ทองเหลือง อะลูมิเนียม สังกะสี เพื่อสร้างลวดลายบนผืนผ้าบาติก โดยมีประเภทการใช้งานของแม่พิมพ์แบ่งออกเป็น 3 แบบ ได้แก่ แม่พิมพ์ลายเส้น แม่พิมพ์ปิดลาย และแม่พิมพ์ปิดพื้น
- 12) การใช้กรอบไม้ คือ โครงไม้สี่เหลี่ยม ใช้สำหรับยึดผ้าให้แน่น ขึงผ้าให้ตึงเพื่อให้ได้พื้นผิวที่เรียบ สะดวกต่อการวาดลวดลาย
- 13) การใช้โต๊ะสำหรับพิมพ์เทียน โดยโต๊ะที่ควรใช้มีพื้นโต๊ะและขาที่มีความแข็งแรงพื้นโต๊ะควรปูพื้นด้วยวัสดุที่ไม่ติดเทียน นิยมใช้กาบกล้วยใบโตเพื่อป้องกันไม่ให้เทียนจากจันดั่งหรือแม่พิมพ์ติดพื้นโต๊ะ
- 14) การใช้ราวตากผ้า ควรทำจากไม้หรือสแตนเลสที่มีความแข็งแรงใช้สำหรับตากผืนผ้าที่ล้างหรือขย้อมสี
- 15) การใช้เครื่องรีดผ้า ใช้สำหรับรีดผ้าเพื่อขจัดผิวของผ้าบาติกให้เรียบเงา

(ข) ความต้องการด้านความรู้

- 1) ความรู้เกี่ยวกับการทำความสะอาดผ้าขาวแต่ละชนิดก่อนนำไปทำผ้าบาติก
- 2) ความรู้เกี่ยวกับการเลือกส่วนผสมเพิ่มเติมในการทำเทียน
- 3) ความรู้เกี่ยวกับการเลือกใช้สีย้อมที่รักษาสีแวดล้อม
- 4) ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมอุณหภูมิความร้อนของเตาซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการสร้างลวดลายผ้าบาติก
- 5) ความรู้เกี่ยวกับการเลือกใช้ภาชนะสำหรับต้มขี้ผึ้ง และต้มน้ำสีย้อมผ้า และต้มน้ำลอกเทียน
- 6) ความรู้เกี่ยวกับการซักผืนผ้า หรือย้อมสีผ้า
- 7) ความรู้เกี่ยวกับการเลือกใช้ถุงมือสำหรับสวมเวลาขย้อมสี
- 8) ความรู้เกี่ยวกับการใช้จันดั่ง ปากกาเทียนสำหรับวาดลวดลายลงบนผืนผ้า
- 9) ความรู้เกี่ยวกับการเลือกใช้แปรงและพู่กัน เพื่อใช้สำหรับวาดเทียน
- 10) ความรู้เกี่ยวกับการเลือกใช้ฟองน้ำ เมื่อต้องการระบายสีในพื้นที่ขนาดใหญ่
- 11) ความรู้เกี่ยวกับการเลือกใช้แม่พิมพ์หรือบล็อก
- 12) ความรู้เกี่ยวกับการเลือกใช้กรอบไม้
- 13) ความรู้เกี่ยวกับการเลือกใช้โต๊ะสำหรับพิมพ์เทียน
- 14) ความรู้เกี่ยวกับการเลือกใช้ราวตากผ้า
- 15) ความรู้เกี่ยวกับการเลือกใช้เครื่องรีดผ้า
- 16) ความรู้เกี่ยวกับการเก็บและบำรุงรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ในการทำผ้าบาติก
- 17) ความรู้เกี่ยวกับการเก็บวัสดุในการทำผ้าบาติก

14. หลักฐานที่ต้องการ (Evidence Guide)

หลักฐานที่ต้องการกำหนดข้อแนะนำเกี่ยวกับการประเมินและควรที่จะใช้ประกอบร่วมกันกับความรู้ที่ต้องการ (Knowledge Evidence) และหลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

(ก) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

- 1) เอกสารรับรองจากสถานประกอบการ หรือผู้ว่าจ้าง หรือ
- 2) ผลงานประกอบการประเมิน หรือผลงานผ้าบาติก หรือชิ้นงาน
- 3) แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolios)

(ข) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

- 1) หนังสือหรือเอกสารรับรองผลการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ที่ต้องการ หรือ
- 2) ใบประกาศนียบัตร

(ค) คำแนะนำในการประเมิน

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ง) วิธีการประเมิน

เทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ (RESK : Recognition of Existing Skills and Knowledge)

15. ขอบเขต (Range Statement)

(ก) คำแนะนำ

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ข) คำอธิบายรายละเอียด

1) ผ้าบาติก (Batik) หรือ ผ้าปาเต๊ะ (Batek) เป็นคำที่ใช้เรียกผ้าชนิดหนึ่งที่มีวิธีการทำ ให้เกิดลวดลายที่เกิดจากการกันสียด้วยเทียน หรือวัสดุอื่นปิดส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดสี แล้วนำไปต้มระบายหรือย้อมในส่วนที่ต้องการให้ติดสีเฉพาะเนื้อผ้าที่ไม่มีรอยเทียนหรือไม่ถูกกันสียเท่านั้น มีทั้งพิมพ์เทียน แต้มสี ระบายสี ย้อมสี ผ้าบาติกในแต่ละผืนนั้นจึงมีความสวยงามแตกต่างกัน

2) อุปกรณ์ในการทำผ้าบาติก มีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์ลวดลาย อุปกรณ์เหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยสร้างสรรค์

ความสะดวกรวดเร็วเทคนิคการสร้างสรรค์เท่านั้นแต่ยังส่งผลถึงความสวยงามของลวดลาย เช่น เตา กระทะ อ่างเคลือบหรืออ่างพลาสติก ถังมือยาง จันทิง แปรงและพู่กัน ฟองน้ำ แม่พิมพ์หรือบล็อก กรอบไม้ ไม้สำหรับพิมพ์เทียน รวดตากผ้า เครื่องรีดผ้า เป็นต้น

3) วัสดุในการทำผ้าบาติกวัสดุที่ใช้ในการทำผ้าบาติกมีหลายชนิด การใช้วัสดุที่ถูกต้องและเหมาะสมจะทำให้ผลงานที่สำเร็จออกมามีคุณภาพ มีดังนี้ เช่น ผ้าขาว เทียน สีย้อม

3.1) ผ้า ผ้าที่จะทำบาติกให้สวยงาม จะต้องไม่หนาจนเกินไป ไม่มีแป้นและสารเคมีตกค้าง

เมื่อเขียนเทียนน้ำเทียนจะซึมผ่านอีกด้านหนึ่งได้ไม่เต็มที่หากันสียได้ไม่ดีเท่าที่ควร ผ้าที่เหมาะสมกับการทำผ้าบาติก ควรใช้ผ้าที่ทำจากเส้นใยธรรมชาติ เช่น ผ้าฝ้าย ผ้าลินิน ผ้าไหม ผ้ารมี ผ้าซด้น ผ้าเรยอง ผ้าลอน ผ้าที่มีใยสังเคราะห์หรือปนจะทำให้ย้อมสีติดไม่ดีเท่าที่ควร

3.2) เทียนผสมยาสง นามาเขียนหรือพิมพ์ลวดลายลงบนผ้า ยาสงทำให้เทียนมีความเหนียว

3.3) สีย้อม ในส่วนของสีย้อมมีอยู่หลายชนิด สีที่เหมาะสมกับการทำผ้าบาติกต้องใช้สีย้อมเย็น คือย้อมในน้ำสีที่มีอุณหภูมิประมาณ 30 องศาเซลเซียส และไม่ควรร้อนเกิน 40 องศาเซลเซียส ถ้าร้อนกว่านี้จะทำให้เทียนละลาย

3.4) ถังมือ ควรใช้ถังมือสี่มุม ซึ่งเป็นถังมือที่ใช้กับสารเคมี เป็นเครื่องช่วยป้องกันไม่ให้มือถูกสารเคมีที่ผสมอยู่ในสี

4) เทคนิคการสร้างลวดลายผ้าบาติก

- บาติกลายเขียนย้อมสี
- บาติกลายพิมพ์ย้อมสี
- บาติกพิมพ์เทียนระบายสี
- บาติกลายเขียนระบายสี
- บาติกแบบระบายสี
- บาติกเทคนิคผสม

5) แบบในการทำผ้าบาติก หรือ ลวดลายของผ้าบาติกภาคใต้ของประเทศไทย แบ่งได้เป็น 2 ประเภทดังนี้

5.1) ผ้าบาติกลวดลายเรขาคณิต ลวดลายเรขาคณิตมีกลุ่มลายที่สำคัญ 5 กลุ่ม คือ

- ผ้าปาติกลายปารัง เป็นลวดลายเก่าแก่ดั้งเดิม แพร่หลายอยู่บนผืนผ้าในพื้นที่ของคาบสมุทรมายาและคาบสมุทรมลายู

ลวดลายปรางมีโครงสร้างที่ประกอบไปด้วยเส้นแนวเฉียงและเส้นแนวตั้ง รายละเอียดภายในลวดลายจะเป็นกลุ่มลายพรรณพฤกษาและลายสัตว์ นิยมสร้างสรรค์ขึ้นสำหรับใช้เป็นผ้านุ่ง และผลิตภัณฑ์อื่นๆ อย่างหลากหลาย

- ผ้าบาติกลายเรขาคณิต เป็นลวดลายที่เก่าแก่ที่ได้รับอิทธิพลจากศิลปะมุสลิมและยังได้รับความนิยมต่อเนื่องยาวนานมาจนถึงปัจจุบัน ลวดลายประกอบไปด้วย รูปทรงแฉกที่มีลักษณะเป็นรัศมีคล้ายดวงดาว

- ผ้าบาติกลายจุดกลม ผ้าบาติกที่มีจุดกำเนิดจากราชสำนักเมืองยอกยาคาตาร์ ประเทศอินโดนีเซีย และแพร่หลายมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีแหล่งผลิตอยู่ที่กาลิมันตันและชาว

- ผ้าบาติกลายขันธ์ เป็นลวดลายโบราณที่ได้รับอิทธิพลจากศิลปะจีนผ่านเส้นทางการค้าในคาบสมุทรมาเลย์ ซึ่งต่อมาถูกนำไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวาง

- ผ้าบาติกลายเส้นใยของผ้า เป็นลวดลายที่ได้แรงบันดาลใจมาจากเส้นใยของผ้าไหม

5.2) ผ้าบาติกลวดลายจากธรรมชาติ มีกลุ่มลายที่สำคัญ 4 กลุ่ม

- ผ้าบาติกลวดลายพรรณพฤกษา ประกอบไปด้วยลวดลายของกิ่ง ใบ ดอก ก้าน และผล

ที่จัดองค์ประกอบลวดลายต่อเนื่องกันคล้ายกับลวดลายเครือเถาแบบศิลปะไทยและจีน เป็นลวดลายของพืชพรรณพื้นถิ่น อาทิ ดอกบัว ผักบุ้ง และผักน้ำชนิดอื่นๆ

- ผ้าบาติกลวดลายสัตว์ดุพบ เป็นลวดลายของสัตว์สี่เท้า เช่น ม้า ช้าง นำมาจัดองค์ประกอบร่วมกับลายเครือเถาของพืชพรรณจากจินตนาการ

- ผ้าบาติกลวดลายปักข เป็นรูปสัตว์ปีกจากจินตนาการที่มีลักษณะคล้ายนกยูงและนกแก้วข้างบาติกได้ผสมผสานลวดลายขึ้นใหม่

- ผ้าบาติกลวดลายจากธรรมชาติและชีวิตประจำวัน เช่น ดวงอาทิตย์ ดวงดาว ดวงจันทร์

เขาพระสุเมรุ และข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน และยังมีผ้าบาติกลายตัวอักษรอิสลามประดิษฐ์ ที่เผยแพร่เข้ามาตามเส้นทางการเผยแพร่ศาสนา

(ค) เครื่องมืออุปกรณ์และวัสดุที่จำเป็น

N/A

16. หน่วยสมรรถนะรวม (ถ้ามี)

N/A

17. อุตสาหกรรมร่วม/กลุ่มอาชีพร่วม (ถ้ามี)

N/A

18. รายละเอียดกระบวนการและวิธีการประเมิน (Assessment Description and Procedure)

พิจารณาหลักฐานจากแฟ้มสะสมผลงานที่เป็นเอกสารรับรองผลงาน รับรองความรู้ความสามารถที่ผ่านมาก่อนหน้า

และให้เจ้าหน้าที่สอบพิจารณาหลักฐานของผู้เข้ารับการประเมิน ในกระบวนการประเมินเทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ

โดยหลักฐานต้องมีความสอดคล้องตามหน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence: UOC) สมรรถนะย่อย (Element of Competence: EOC) และเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Performance Criteria: PC)

1. รหัสหน่วยสมรรถนะ1012
2. ชื่อหน่วยสมรรถนะสร้างสรรค์ลายผ้าบาติกเทคนิคเขียนลายและพิมพ์ลาย
3. ทบทวนครั้งที่N/A
4. สร้างใหม่☒ปรับปรุง☐

5. สำหรับชื่ออาชีพและรหัสอาชีพ (Occupational Classification)

- ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7316 ช่างเขียนลายผ้าบาติก
- ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7318 คนทำผ้าบาติก

6. คำอธิบายหน่วยสมรรถนะ (Description of Unit of Competency)

หน่วยสมรรถนะนี้ครอบคลุมการเตรียมผ้าและแบบลวดลายที่จะใช้ในการเขียนลายบนผ้าบาติก จัดวางลายผ้าและจัดองค์ประกอบบาติกลายเขียน ใช้จันทังสร้างลวดลายบนผ้าได้และสามารถควบคุมอุณหภูมิของน้ำเขียนได้ถูกต้อง เลือกประเภทการพิมพ์เทียน เช่น พิมพ์ลายเส้น พิมพ์เทียนเพื่อกันสีจากการแต้มสีและระบายสี พิมพ์เทียนเพื่อเก็บสีพื้น พิมพ์เทียนเพื่อเก็บสีบางส่วน เตรียมผ้าและแบบลวดลายที่จะใช้ในการพิมพ์ลายเขียนบนผ้าบาติกลายพิมพ์ จัดวางลายผ้าและจัดองค์ประกอบสำหรับผ้าบาติกลายพิมพ์ ควบคุมเวลาขณะที่แม่พิมพ์แชลงในน้ำเขียนและพิมพ์ลายเขียนลงบนผ้า เลือกสูตรน้ำเขียนที่เหมาะสมกับเทคนิคการย้อมสี เตรียมน้ำเขียนหรือผสมเทียนสำหรับวาดลายเพื่อกันสีให้เกิดลวดลายก่อนที่จะนำไปย้อมสี เตรียมน้ำเขียนสำหรับปิดลาย เพื่อเก็บสีที่ย้อมหรือปิดพื้นที่ในส่วนที่ไม่ต้องการให้สีติด ควบคุมอุณหภูมิของน้ำเขียน เตรียมน้ำสำหรับลอกเทียนออกจากผ้า และทำความสะอาดผ้า และทำให้ผ้าแห้ง ตักแต่งผ้าหลังการย้อม เพื่อป้องกันสีตก และชี้แจงเพื่อให้ผู้มีความคงทน และเก็บความเรียบร้อยของผ้าบาติกได้

7. สำหรับระดับคุณวุฒิ

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐

8. กลุ่มอาชีพ (Sector)

ผู้ผลิตผ้าบาติก หรือ ปาเต๊ะ

9. ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพอื่นที่หน่วยสมรรถนะนี้สามารถใช้ได้ (ถ้ามี)

N/A

10. ข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Licensing or Regulation Related) (ถ้ามี)

N/A

11. สมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Elements and Performance Criteria)

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
10121 เขียนลายผ้าบาติก	1.1 เตรียมผ้าและแบบลวดลายที่จะใช้ในการเขียนลายบนผ้าบาติก 1.2 จัดวางลายผ้าและจัดองค์ประกอบบาติกลายเขียน 1.3 ใช้จันทังสร้างลวดลายบนผ้าได้และสามารถควบคุมอุณหภูมิของน้ำเขียนได้ถูกต้อง	แฟ้มสะสมผลงาน

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
10122 พิมพ์ลายผ้าบาติก	2.1 เลือกประเภทการพิมพ์เทียน เช่น พิมพ์ลายเส้น พิมพ์เทียนเพื่อกันสีจากการแต้มสีและระบายสี พิมพ์เทียนเพื่อเก็บสีพื้น พิมพ์เทียนเพื่อเก็บสีบางส่วน 2.2 เตรียมผ้าและแบบลวดลายที่จะใช้ในการพิมพ์ลายเทียนบนผ้า บาติกลายพิมพ์ 2.3 จัดวางลายผ้าและจัดองค์ประกอบสำหรับผ้าบาติกลายพิมพ์ 2.4 ควบคุมเวลาขณะที่แม่พิมพ์แชลงในน้ำเทียนและพิมพ์ลายเทียน ลงบนผ้า	แฟ้มสะสมผลงาน
10123 เตรียมน้ำเทียนสำหรับผ้าบาติก	3.1 เลือกสูตรน้ำเทียนที่เหมาะสมกับเทคนิคการย้อมสี 3.2 เตรียมน้ำเทียนหรือผสมเทียนสำหรับวาดลายเพื่อกันสีให้เกิดล วดลายก่อนที่จะนำไปย้อมสี 3.3 เตรียมน้ำเทียนสำหรับปิดลาย เพื่อเก็บสีที่ย้อมหรือปิดพื้นที่ในส่วนที่ไม่ต้องการให้สีติด 3.4 ควบคุมอุณหภูมิของน้ำเทียน	แฟ้มสะสมผลงาน
10124 ลอกเทียนออกจากผ้าบาติก และตกแต่งผ้าบาติก	4.1 เตรียมน้ำสำหรับลอกเทียนออกจากผ้า และทำความสะอาดผ้า และทำให้ผ้าแห้ง 4.2 ตกแต่งผ้าหลังการย้อม เพื่อป้องกันสีตก และซีดจางเพื่อให้สีผ้ามีความคงทน 4.3 เก็บความเรียบร้อยของผ้าบาติก	แฟ้มสะสมผลงาน

12. ความรู้และทักษะก่อนหน้าที่จำเป็น (Pre-requisite Skill & Knowledge)

N/A

13. ทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)

(ก) ความต้องการด้านทักษะ

- 1) ทักษะเกี่ยวกับการจัดองค์ประกอบ
- 2) ทักษะเกี่ยวกับการเตรียมน้ำเทียน
- 3) ทักษะเกี่ยวกับเทคนิคการเขียนลายย้อมสี
- 4) ทักษะเกี่ยวกับการลอกเทียนออกจากผ้าบาติกเทคนิคเขียนลายย้อมสี
- 5) ทักษะเกี่ยวกับการตกแต่งผ้าบาติก

(ข) ความต้องการด้านความรู้

- 1) ความรู้เกี่ยวกับการจัดองค์ประกอบ
- 2) ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมน้ำเทียน
- 3) ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคเขียนลายย้อมสี
- 4) ความรู้เกี่ยวกับการลอกเทียนออกจากผ้าบาติกเทคนิคเขียนลายย้อมสี
- 5) ความรู้เกี่ยวกับการตกแต่งผ้าบาติก

14. หลักฐานที่ต้องการ (Evidence Guide)

หลักฐานที่ต้องการกำหนดข้อแนะนำเกี่ยวกับการประเมินและควรที่จะใช้ประกอบร่วมกันกับความรู้ที่ต้องการ (Knowledge Evidence) และหลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

(ก) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

- 1) เอกสารรับรองจากสถานประกอบการ หรือผู้ว่าจ้าง หรือ
- 2) ผลงานประกอบการประเมิน หรือผลงานผ้าบาติก หรือชิ้นงาน
- 3) แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolios) หรือ

(ข) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

- 1) หนังสือหรือเอกสารรับรองผลการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ที่ต้องการ หรือ
- 2) ใบประกาศนียบัตร

(ค) คำแนะนำในการประเมิน

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ง) วิธีการประเมิน

เทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ (RESK : Recognition of Existing Skills and Knowledge)

15. ขอบเขต (Range Statement)

(ก) คำแนะนำ

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ข) คำอธิบายรายละเอียด

- 1) ผ้าบาติก (Batik) หรือ ผ้าปาเต๊ะ (Batek) เป็นคำที่ใช้เรียกผ้าชนิดหนึ่งที่มีวิธีการทำให้เกิดลวดลายที่เกิดจากการกันสียด้วยเทียน หรือวัสดุอื่นปิดส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดสี แล้วนำไปต้มระบายหรือย้อมในส่วนที่ต้องการให้ติดสีเฉพาะเนื้อผ้าที่ไม่มีรอยเทียนหรือไม่ถูกกันสียเท่านั้น มีทั้งพิมพ์เทียน ต้มสี ระบายสี ย้อมสี ผ้าบาติกในแต่ละผืนนั้นจึงมีความสวยงามแตกต่างกัน
- 2) ผ้าบาติกเขียนลาย เป็นผ้าบาติกที่วาดลวดลายเส้นเทียนด้วยเครื่องมือที่เรียกว่า จันตัง หรือปากกาเทียน โดยเขียนทั่วทั้งผืนในขณะที่เทียนกำลังร้อน ทำให้เทียนไหลติดซึมลงไปในเนื้อผ้า และไหลซึมผ่านเส้นใยของผ้าลงไปด้านหลัง ทำให้สามารถกันสียที่ระบาย ต้มหรือย้อมได้ และทำให้เกิดลวดลายขึ้น ผ้าบาติกเขียนลาย จึงเป็นผ้าที่มีลวดลายแบบอิสระ ไม่มีการวางภาพรูปแบบลวดลายสีสัน ดังนั้น จินตนาการและทักษะของช่างเขียนเทียนจึงมีความสำคัญ
- 3) เทคนิคลายเขียนย้อมสี เป็นผ้าบาติกที่ใช้เทคนิคการเขียนเทียน เพื่อกันสียหรือปิดส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดสี และเพื่อสร้างรูปแบบลวดลาย หลังจากนั้นนำผ้าไปย้อมสี ในการย้อมสามารถทำให้หลากหลายสีได้ โดยเริ่มต้นจากการย้อมสีอ่อน เมื่อแช่ผ้าที่ย้อมไว้ตามกำหนดเวลา จะนำผ้าไปซักเพื่อนำกาสีที่ย้อมออก และหากต้องการให้ผ้าบาติกที่ย้อมมีหลายสี สามารถทำได้โดยนำผ้าที่ย้อมครั้งแรกที่ตากไว้จนแห้งสนิทมาเขียนลวดลายเส้นเทียนปิดทับลงไปอีกครั้งหนึ่ง เมื่อเขียนเทียนเสร็จ นำไปย้อมสีเป็นครั้งที่ 2 และใช้เทคนิคเดียวกันในการย้อมสีครั้งต่อไป จนได้สีตามต้องการ
- 4) การเขียนลายเส้นเทียน หมายถึง การเขียนลายเส้นเทียนนั้น ต้องเขียนทั่วทั้งผืนในขณะที่เทียนกำลังร้อน ทำให้เทียนไหลติดซึมลงไปในเนื้อผ้า และไหลซึมผ่านเส้นใยของผ้าลงไปด้านหลัง ทำให้สามารถกันสียที่ระบาย ต้มหรือย้อมได้ และทำให้เกิดลวดลายขึ้น จะย้อมสีกี่ครั้งก็ตาม จะต้องเขียนเทียนปิดด้วยจันตังทุกครั้ง เริ่มด้วยการนำจันตังหรือปากกาเทียนดักน้ำเทียนที่ใจกลางหม้อบริเวณผิวน้ำเทียนด้านบน เพราะเป็นจุดที่น้ำเทียนมีอุณหภูมิคงที่สม่ำเสมอ หลีกเลี่ยงการดักน้ำเทียนบริเวณก้นหม้อเพราะจะมีเศษตะกอนที่ทำให้เส้นเทียนไม่สม่ำเสมอจากนั้นให้ลากจันตังหรือปากกาเทียนไปตามเส้นดินสอที่ร่างไว้ บางจุดอาจใช้แปรงหรือพู่กันระบายน้ำเทียนเป็นบริเวณกว้างตามที่ออกแบบไว้
- 5) การเขียนลายผ้าบาติก คือ การออกแบบลวดลายบนกระดาษด้วยดินสอ เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงใช้ปากกาสีดักลากเส้นตามรอยดินสอเพื่อให้ลวดลายชัดเจนขึ้น นำเทียนที่เขียนบาติกซึ่งหลอมละลายให้เหลวแล้วมาทาลงขอบเฟรม โดยใช้แปรงจุ่มเทียน แล้วนำมาทาขอบเฟรมให้ทั่วทั้ง 4 ด้าน ระวังอย่าให้หนาเกินไป เพราะจะทำให้ผ้าหลุดร่อนได้ง่าย หลังจากนั้นจึงนำไปติดบนเฟรมโดยใช้วัสดุหรือของแข็งหน้าเรียบ เช่น ก้นขวด เหยือกกดลงบนขอบเฟรมและถูเบาๆ ที่ละด้าน ทั้ง 4 ด้านของกรอบเฟรม นำลายที่เตรียมไว้สอไว้ใต้เฟรมผ้าที่ขึงตึง เพื่อทำการลอกลายลงบนผ้าด้วยดินสอ 2B ขึ้นไปใช้จันตังดักน้ำเทียนที่มีอุณหภูมิพอเหมาะ โดยดักน้ำเทียนทั้ง 2 - 3 ครั้ง เพื่อเป็นการปรับอุณหภูมิของจันตัง แล้วจึงทดลองเขียนบนเศษผ้า เพื่อให้แน่ใจว่าเส้นเทียนได้ขนาดตามต้องการลงสีที่ต้องการลงในลาย คล้ายเป็นการระบายสีลงในช่องว่างด้วยพู่กัน โดยให้น้ำหนักสออ่อนแก่เพื่อสร้างมิติ ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการออกแบบลวดลาย เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสร้างเอกลักษณ์ให้กับผืนผ้าบาติก และจะเป็นพื้นฐานสำหรับการระบายสีและย้อมสี นอกจากนี้ยังมีกรออกแบบลายสำหรับการพิมพ์ด้วยแม่พิมพ์เพื่อพิมพ์เส้นเทียน ในกรณีที่ต้องการผลิตลวดลายต่อเนื่อง
- 6) ผ้าบาติกพิมพ์ลาย เป็นผ้าบาติกที่พิมพ์ลายโดยใช้แม่พิมพ์ที่ทำจากไม้ ทองแดง หรือโลหะชนิดอื่น โดยใช้แม่พิมพ์จุ่มเทียนที่กำลังร้อนพอเหมาะ

และนำมาพิมพ์ลวดลายลงบนผ้า จากนั้นจึงแต้มสีหรือนำไปย้อมสีผ้าบาติกพิมพ์ลาย จะมีลวดลายที่ซ้ำกันเป็นแพทเทิร์น โดยช่างพิมพ์จะพิมพ์เทียนลงบนผ้าทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ทำให้ความคมชัดของลวดลายมีลักษณะเหมือนกันทั้งสองด้าน เมื่อนำไปย้อมสภาพของสีและลวดลายจะมีความสดใสเหมือนกันทั้งด้านหน้าและด้านหลัง

7) เทคนิคลายพิมพ์ย้อมสี คือ เป็นงานบาติกที่ต้องการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตจำนวนมากในระยะเวลานาน ลักษณะเทคนิคการทำงานคล้ายบาติกลายเขียนย้อมสี แต่จะใช้วิธีการพิมพ์เทียนให้เกิดลวดลายแทนการเขียนด้วยปากกาเทียนจันทน์ ลักษณะของแม่พิมพ์ที่ใช้จะทำได้ด้วยโลหะประเภททองแดง ทองเหลือง สังกะสี ไม้ฉลุ หรืออาจจะทำมาจากเชือก แม่พิมพ์หรือบล็อกพิมพ์ที่ทำจากโลหะเป็นแม่พิมพ์คุณภาพดี โดยเฉพาะทองแดงสามารถเก็บความร้อนและน้ำเทียนได้ดี

และสามารถแสดงรายละเอียดได้มากกว่า หลังจากพิมพ์เทียนเรียบร้อยแล้วจะนำผ้าไปย้อมสีตามต้องการ การย้อมจะใช้เทคนิคเดียวกับบาติกลายเขียนย้อมสี

8) การพิมพ์เทียนสำหรับผ้าบาติก มีขั้นตอนการพิมพ์เทียน 3 - 4 ประเภท ดังนี้

- 8.1) พิมพ์ลายเส้น เช่น ลายขอบ ดอกลาย หรือลายพื้น
- 8.2) พิมพ์เทียนเพื่อกันสีจากการแต้มสีและระบายลาย ก่อนจะนำไปย้อมสีครั้งที่ 1
- 8.3) พิมพ์เทียนเพื่อเก็บสีพื้น นิยมเก็บเป็นลวดลาย เพื่อจะได้สีลวดลายเป็นสีย้อมครั้งแรก

แล้วจึงนำไปย้อมสีที่ 2

- 8.4) พิมพ์เทียนเพื่อเก็บสีบางส่วน โดยเฉพาะในรายละเอียดก่อนที่จะนำผ้าไปย้อมสีครั้งที่ 3

เริ่มด้วยการนำแม่พิมพ์แช่ลงในน้ำเทียนเพียงแคระนาบของลวดลาย 30 วินาที ควบคุมให้ระนาบ

ของแม่พิมพ์ขนานกับผิวน้ำเทียน เพื่อให้แม่พิมพ์พอมความร้อนอย่างพอดีและความร้อนแพร่กระจายได้อย่างทั่วถึง เมื่อครบ 30 วินาที แล้วให้ยกขึ้น

จากนั้นสลักน้ำเทียนออกจากแม่พิมพ์ 2 - 3 ครั้งโดยการสลักจะต้องเกร็งแขนหรือให้ยืดตรงเพื่อให้ได้แรงเหวี่ยงที่สม่ำเสมอ หลังจากนั้นจึงนำแม่พิมพ์มากดทาบลงบนผืนผ้า ค้างไว้ 1 - 2 วินาที แล้วจึงยกแม่พิมพ์ขึ้น

9) การจีดวางลายผ้าบาติก คือ การวางลายผ้าบาติกตามแบบดั้งเดิมนั้น มีวิธีการวางลายในขณะที่พิมพ์เทียนลงบนผ้า 5 แบบ หมายถึง

- 9.1) การวางลายแบบปราง คือ วางลายด้วยการพิมพ์ในโครงสร้างของเส้นทแยงมุมและสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน โดยพิมพ์ที่ละแถวเรียงไปทางขวาจนหมดแถว

แล้วจึงพิมพ์ขึ้นด้านบน

- 9.2) การวางลายแบบเบอร์ปุดา คือ วางลายด้วยวิธีพิมพ์ลายที่ใช้กับแม่พิมพ์ที่มีจุดสนใจของลายอยู่มุมใดมุมหนึ่งของแม่พิมพ์ การพิมพ์จะต้องพิมพ์จากซ้ายไปขวา

และหมุนแม่พิมพ์ให้จุดสนใจของลายรวมเป็นจุดเดียวกัน

- 9.3) การวางลายแบบจาลัน ซามาวาง คือ ลายด้วยวิธีพิมพ์จากแม่พิมพ์ที่ออกแบบลาย 2 แบบแล้วนำมาพิมพ์สลับแถวควบคู่กันตลอดแนว

- 9.4) การวางลายแบบตุบรุก คือ วางลายด้วยการพิมพ์ไปทางขวาแล้วพิมพ์ขึ้นด้านบน

- 9.5) การวางลายแบบออนโดเนเต คือ วางลายด้วยการพิมพ์ไปทางด้านขวาและพิมพ์ขึ้นด้านบนโดยวางแม่พิมพ์ด้านบนที่จุดกึ่งกลางกับลายพิมพ์แถวแรก

10) การจัดวางลวดลายผ้าบาติกแบบสร้างสรรค์ ผ้าบาติกในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวิธีการวางลายตามแบบที่เป็นเอกลักษณ์ 2 ลักษณะ คือ

- 10.1) วางลายให้ต่อกันเป็นแนวยาว ใช้กับลายขอบหรือลายริม

- 11.2) วางลายต่อเนื่องกันเป็นแถว ใช้กับลวดลายขอบ กิ่ง ก้านหรือลำต้น ใช้วิธีพิมพ์ต่อกันให้ก้านซ้อนทับกับส่วนหนึ่งส่วนใดของดอกและใบ

11) การจัดองค์ประกอบสำหรับผ้าบาติกลายพิมพ์ คือ การจัดองค์ประกอบในการทำผ้าบาติกพิมพ์ลาย มี 3 วิธี

- 11.1) ลายซ้ำมักใช้กับการพิมพ์ลายหรือการเขียนลาย โดยมีรูปแบบที่มีลักษณะเหมือนกัน จัดช่องไฟให้พอเหมาะและขึ้นกับจำนวนสีที่จะย้อม

11.2) ลายอิสระเป็นลายที่สามารถเขียนหรือจัดวางไว้ได้ในทุกส่วนของผืนผ้าขึ้นอยู่กับขนาดและสัดส่วนของผ้า และประโยชน์ที่จะนำไปใช้ประกอบกัน ควรคำนึงถึงความกลมกลืนของลาย และใช้สีย้อมที่เข้ากัน อาทิ ลายเดี่ยวที่โดดเด่นให้นำมาพิมพ์ในส่วนกลางของผืนผ้า เพื่อให้เห็นลักษณะลายที่สมบูรณ์

11.3) ลายเชิงเป็นลายบริเวณริมขอบผ้า รูปแบบของลายอาจแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับลายหลักของผ้าผืนนั้น อาทิ ลายเส้นหรือลายเครือเถา ควรใช้ร่วมกับลายขอบหรือลายเชิง เพื่อพิมพ์เป็นขอบผ้าทั้ง 4 ด้าน

12) น้ำเทียน หมายถึง การเตรียมเทียนหรือการผสมเทียนสำหรับวาดลายหรือพิมพ์ลายเพื่อกันสีให้เกิดลวดลายก่อนที่จะนำไปย้อม โดยเทียนสำหรับพิมพ์ลวดลายครั้งแรก เส้นเทียนต้องมีความหนาแน่นและสูง

13) ลอกเทียน คือ การลอกเทียนออกจากผ้าบาติก โดยเติมน้ำสบู่หรือผงซักฟอกลงในน้ำ ต้มน้ำให้เดือดโดยมีปริมาณมากพอควร เมื่อน้ำเดือดให้จุ่มผ้าลงไปแล้วดึงขึ้น 1 - 2 ครั้ง จนเทียนละลายออกหมด ไม่ควรแช่นานเกินไปเพราะจะทำให้สีติด ในกรณีที่มีเศษเทียนลอยอยู่บนผิวน้ำ ให้ใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ขูดเศษเทียนออกจนหมด สีย้อมบางประเภท สามารถใช้น้ำยาทำความสะอาด ช่วยละลายเทียนออก ในพื้นที่เล็กๆ ที่ไม่สะดวกต่อการต้มหรือรีด เมื่อแช่น้ำยาทำความสะอาดแล้ว ควรนำไปซักด้วยน้ำสะอาดอีกครั้ง ล้างผ้าและแช่ผ้าเพื่อให้สีและเทียนออกจากผ้าจนหมด จากนั้นนำมาซักให้สะอาด นำผ้าไปตากหรือแขวนไว้ในที่ร่ม ที่อากาศถ่ายเทสะดวก จนผ้าแห้งสนิท

14) ตกแต่งผ้าบาติก หมายถึง หมายถึง การตกแต่งผ้าหลังการย้อม เพื่อป้องกันสีตกและซีดจางด้วยน้ำยากันสีตก และเพื่อช่วยให้ผ้าที่ย้อมสีแล้วมีความคงทนต่อการซักน้ำในระดับดี เป็นการเพิ่มคุณค่าและยกระดับมาตรฐานของผลิตภัณฑ์

- 14.1) ผ้าที่ย้อมด้วยสีเคมี ให้ใช้โซเดียมซัลเฟตในการลือกสี

14.2) ผ้าที่ย้อมด้วยสีจากธรรมชาติ ให้ใช้สารส้มหรือเกลือในการลือกสี ทาสารลือกสีให้ทั่วทั้งผืนผ้าทิ้งไว้ให้สารลือกสีแห้ง 4 - 5 ชั่วโมง และควรล้างผ้าในแนวราบเท่านั้น เพื่อป้องกันสีไหลซึมเข้าหากัน

14.3) เพิ่มความเรียบลื่นเป็นมันให้เนื้อผ้าด้วยการลงแป้ง มีส่วนผสม ดังนี้ แป้งมันหรือแป้งข้าวเจ้า 1 ช้อนโต๊ะ น้ำเย็น 1 ถ้วยตวง น้ำเดือด 3 ถ้วยตวง กวนแป้งจนสุกเป็นสีขาวขุ่น จากนั้นให้นำผ้าลงแช่ในน้ำแป้ง 1 - 2 ชั่วโมง เมื่อน้ำแป้งซึมเข้า เส้นใยอย่างทั่วถึงแล้วให้ยกขึ้น นำไปตากในที่ร่มให้แห้ง และนำไปรีดด้วยไพลานกลาง

(ค) เครื่องมืออุปกรณ์และวัสดุที่จำเป็น

N/A

16. หน่วยสมรรถนะรวม (ถ้ามี)

N/A

17. อุตสาหกรรมร่วม/กลุ่มอาชีพร่วม (ถ้ามี)

N/A

18. รายละเอียดกระบวนการและวิธีการประเมิน (Assessment Description and Procedure)

พิจารณาหลักฐานจากแฟ้มสะสมผลงานที่เป็นเอกสารรับรองผลงาน รับรองความรู้ความสามารถที่ผ่านมาก่อนหน้า และให้เจ้าหน้าที่สอบพิจารณาหลักฐานของผู้เข้ารับการประเมิน ในกระบวนการประเมินเทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ โดยหลักฐานต้องมีความสอดคล้องตามหน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence: UOC) สมรรถนะย่อย (Element of Competence: EOC) และเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Performance Criteria: PC)

1. รหัสหน่วยสมรรถนะ1013
2. ชื่อหน่วยสมรรถนะใช้สีธรรมชาติในการผลิตผ้าบาติก
3. ทบทวนครั้งที่N/A
4. สร้างใหม่☒ปรับปรุง☐

5. สำหรับชื่ออาชีพและรหัสอาชีพ (Occupational Classification)

ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7316 ช่างเขียนลายผ้าบาติก
ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7318 คนทำผ้าบาติก

6. คำอธิบายหน่วยสมรรถนะ (Description of Unit of Competency)

หน่วยสมรรถนะนี้ครอบคลุมการเตรียมสีธรรมชาติและสารช่วยติดสี โดยสามารถเตรียมวัตถุดิบของสีธรรมชาติได้ถูกต้องตามสีที่ต้องการ และถูกต้องตามชนิดของผ้า และสามารถเตรียมสารช่วยติดสีได้ถูกต้องตามสีธรรมชาติที่ใช้ เตรียมสารช่วยติดสีได้ถูกต้องตามชนิดของผ้า และใช้สีธรรมชาติในการแต้มลายผ้าบาติกได้ในปริมาณที่เหมาะสม และใช้ปริมาณสารช่วยติดสีได้ รวมทั้งแต้มลายผ้าบาติกด้วยสีธรรมชาติได้

7. สำหรับระดับคุณวุฒิ

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐

8. กลุ่มอาชีพ (Sector)

ผู้ผลิตผ้าบาติก หรือ ปาเต๊ะ

9. ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพอื่นที่หน่วยสมรรถนะนี้สามารถใช้ได้ (ถ้ามี)

N/A

10. ข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Licensing or Regulation Related) (ถ้ามี)

N/A

11. สมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Elements and Performance Criteria)

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
10131 เตรียมสีธรรมชาติและสารช่วยติดสีแบบธรรมชาติ	1.1 เตรียมวัตถุดิบของสีธรรมชาติได้ถูกต้องตามสีที่ต้องการ 1.2 เตรียมวัตถุดิบของสีธรรมชาติได้ถูกต้องตามชนิดของผ้า 1.4 เตรียมสารช่วยติดสีธรรมชาติได้ถูกต้องตามชนิดของผ้า	แฟ้มสะสมผลงาน
10132 ใช้สีธรรมชาติในการแต้มลายผ้าบาติก	2.1 ใช้ปริมาณสีธรรมชาติได้ถูกต้องตามสีและลวดลายที่ต้องการ 2.2 ใช้ปริมาณสารช่วยติดสีได้ถูกต้อง 2.3 แต้มลายผ้าบาติกด้วยสีธรรมชาติได้ถูกต้องตามขั้นตอน	แฟ้มสะสมผลงาน
10133 ใช้สีธรรมชาติในการย้อมผ้าบาติก	3.1 ใช้ปริมาณสีธรรมชาติได้ถูกต้องตามสีที่ต้องการ 3.2 ใช้ปริมาณสารช่วยติดสีได้ถูกต้อง 3.3 ย้อมผ้าบาติกด้วยสีธรรมชาติได้ถูกต้องตามขั้นตอน	แฟ้มสะสมผลงาน

12. ความรู้และทักษะก่อนหน้าที่จำเป็น (Pre-requisite Skill & Knowledge)

N/A

13. ทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)

(ก) ความต้องการด้านทักษะ

- 1) ทักษะเกี่ยวกับการใช้สีธรรมชาติ
- 2) ทักษะเกี่ยวกับการใช้สารช่วยติดสี
- 3) ทักษะเกี่ยวกับการใช้สีธรรมชาติในการแต้มลายผ้าบาติก
- 4) ทักษะเกี่ยวกับการใช้สีธรรมชาติในการย้อมผ้าบาติก

(ข) ความต้องการด้านความรู้

- 1) ความรู้เกี่ยวกับการเลือกสีธรรมชาติ
- 2) ความรู้เกี่ยวกับเตรียมสารช่วยติดสี
- 3) ความรู้เกี่ยวกับการเลือกสารช่วยติดสีธรรมชาติในการแต้มลายผ้าบาติก
- 4) ความรู้เกี่ยวกับการเลือกสีธรรมชาติในการย้อมผ้าบาติก

14. หลักฐานที่ต้องการ (Evidence Guide)

หลักฐานที่ต้องการจะกำหนดข้อแนะนำเกี่ยวกับการประเมินและควรที่จะใช้ประกอบร่วมกันกับความรู้ที่ต้องการ (Knowledge Evidence) และหลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

(ก) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

- 1) เอกสารรับรองจากสถานประกอบการ หรือผู้ว่าจ้าง หรือ
- 2) ผลงานประกอบการประเมิน หรือผลงานผ้าบาติก หรือชิ้นงาน
- 3) แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolios) หรือ

(ข) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

- 1) หนังสือหรือเอกสารรับรองผลการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ที่ต้องการ หรือ
- 2) ใบประกาศนียบัตร

(ค) คำแนะนำในการประเมิน

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ง) วิธีการประเมิน

เทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ (RESK : Recognition of Existing Skills and Knowledge)

15. ขอบเขต (Range Statement)

(ก) คำแนะนำ

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ข) คำอธิบายรายละเอียด

1) ผ้าบาติก (Batik) หรือ ผ้าปาเต๊ะ (Batek) เป็นคำที่ใช้เรียกผ้านิตหนึ่งที่มีวิธีการทำ ให้เกิดลวดลายที่เกิดจากการกันสีด้วยเทียน หรือวัสดุอื่นปิดส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดสี แล้วนำไปแต้มระบายหรือย้อมในส่วนที่ต้องการให้ติดสีเฉพาะเนื้อผ้าที่ไม่มีรอยเทียนหรือไม่ถูกกันสีเท่านั้น มีทั้งพิมพ์เทียน แต้มสี ระบายสี ย้อมสี

ผ้าบาติกในแต่ละผืนนั้นจึงมีความสวยงามแตกต่างกัน

2) สีธรรมชาติ คือ สีย้อมธรรมชาติจากพืช (Vegetable Dyes) สีย้อมที่ได้จากพืชจัดเป็นกลุ่มสีหลักของสีย้อมธรรมชาติ โดยเป็นสีย้อมที่ได้จากทุกส่วนของพืชทั้งราก เปลือก ลำต้น เนื้อไม้ ใบ ดอก ผล และเมล็ด ซึ่งสีย้อมกลุ่มนี้มีความหลากหลาย สามารถแบ่งโดยใช้กรรมวิธีย้อมได้ 2 กลุ่มคือการย้อมเย็น หรือการย้อมแบบหมัก เป็นสีย้อมที่ได้จากพืช เช่น ผลมะเกลือ หอม และคราม เป็นการย้อมสีจากพืชที่มีกรรมวิธีการย้อมโดยไม่ใช้ความร้อน แต่อาศัยคุณสมบัติธรรมชาติของสารสี

และปฏิกิริยาเคมีทางธรรมชาติช่วยให้สารสีติดกับเส้นใย โดยจะหมักเส้นใยไว้ในน้ำย้อมที่อุณหภูมิปกติ

ซึ่งพืชแต่ละชนิดจะมีรายละเอียดวิธีการย้อมที่แตกต่างกันตามชนิดของสีที่ได้จากพืชการย้อมร้อน สีย้อมธรรมชาติที่ใช้การย้อมแบบร้อน จะเป็นสีย้อมที่ได้จากพืชทั่วไปและครั้ง โดยจะนำวัตถุดิบย้อมสีมาสับให้ละเอียดแล้วต้มให้เดือดเพื่อสกัดสารสีออกจากพืช จากนั้นจึงทำการย้อมกับเส้นใย

จะมีการใช้ความร้อนและสารช่วยย้อมช่วยให้สารติดกับเส้นใยนอกจากนี้ การใช้พืชชนิดเดียวมาสกัดเอาสีย้อมแล้ว ยังมีการนำพืชหลายชนิดมาผสมกันเพื่อให้เกิดเฉดสีใหม่ขึ้น เช่น แก่นแก่กับต้นครามให้สีเขียว ใบแคสดกับขมิ้นผงให้สีทองอ่อน ผลหมากสุกกับแก่นแก่ให้สีกากก็แกมเหลือง และใบส้มบ่อขมิ้นให้สีเขียว เป็นต้น

3) สารช่วยติดสี คือ การเตรียมสารช่วยย้อม หรือสารช่วยติดสีและคงสภาพสี

- ต้นกล้วยอ่อน สารช่วยติดสีจะทำให้ติด ในเส้นผ้ายืดดีขึ้น โดยหลังครบกำหนดเวลาต้มสกัดสีให้กล้วยที่ยังไม่ออกเครือ สับเป็นชิ้นลงไปหม้อต้มรวมกับพืช

วัตถุดิบให้สีและใช้เวลาคัดต่อประมาณ 30 นาที

(ต้นกล้วยอ่อน 4 กิโลกรัม ต่อเส้นฝ้าย 1 กิโลกรัม)

- เกลือแกง เป็นสารช่วยติดสีจะทำให้สีติดเส้นฝ้ายได้ง่ายขึ้น โดยในขั้นตอนการย้อมร้อนให้ใส่เกลือแกงลงในหม้อต้ม (เกลือแกง 200 กรัม ต่อเส้นฝ้าย 1 กิโลกรัม)
- สารส้ม เป็นสารช่วยย้อมที่ช่วยจับย้อมสีกับเส้นด้าย และช่วยให้สีสดสว่างขึ้นมักใช้กับการย้อมด้วยพืชที่ให้สีแดงเหลือง-เขียว เช่น แก่นเข แก่นขนุน ใบทุกราบ ดอกดาวเรือง เป็นต้น โดยในขั้นตอนการย้อมร้อนให้ใส่สารส้มลงในหม้อต้มในระยะเวลา 30 นาทีสุดท้ายก่อนครบระยะเวลาการย้อมร้อน สารส้มจะช่วยให้ได้สีที่ชัด สว่าง และเข้มขึ้น (สารส้ม 50 กรัม ต่อเส้นฝ้าย 1 กิโลกรัม)
- น้ำปูนใส (น้ำด่าง) ช่วยจับย้อมสีกับเส้นด้ายและช่วยให้สีสว่างขึ้น มักใช้กับการย้อมด้วยพืชที่ให้สีแดงน้ำตาล เช่น เปลือกประดู่ ฝักคูณ เปลือกมะพร้าวใบสะเดา เป็นต้น โดยในขั้นตอนการย้อมร้อนให้ใส่น้ำปูนใสผสมปูนขาวดิบ 1 กิโลกรัม กับน้ำสะอาด 10 ลิตร กวนให้เข้ากันและวางทิ้งไว้ให้ตกตะกอน นำเฉพาะน้ำใสมาใช้ หากผสมไว้วันก่อนใช้ให้กวนใหม่ให้ทั่ว และทิ้งให้ตกตะกอนเช่นเดิม หากไม่กวนใหม่ค่า PH จะไม่เท่ากันส่วนบนและล่าง (น้ำด่าง 2 ลิตร ต่อเส้นฝ้าย 1 กิโลกรัม)

4) แด้มลายผ้าบาติก หรือ การระบายสี นำผ้าที่พิมพ์เทียนหรือเขียนเทียนซึ่งบนกรอบไม้ หรือโครงโต๊ะที่ไม่มีพื้นละลายสีจำนวนเล็กน้อยในน้ำปริมาณพอเหมาะก่อนลงสีให้ใช้น้ำเปล่าระบายบนผ้าให้หมด ๆ แล้วจึงลงสี

ถ้าผ้ามีน้ำมากเกินไปให้ซับออก เริ่มจากแถมสีเป็นส่วนๆ แยกเป็นสีๆ เช่น แด้มบริเวณดอกก็ควรแถมดอกให้เสร็จทั้งผืนแล้วค่อยแถมส่วนอื่น ๆ

ตามลำดับการระบายสีควรระบายเป็นส่วนๆ และเป็นสีๆ เช่น ระบายสีบริเวณที่เป็นใบ ก็ควรระบายสีลงบนจุดที่เป็นใบตลอดทั้งผืน เสร็จแล้วจึงระบายสีอื่นๆ หรือจุดอื่นๆ

ต่อไปเทคนิคการระบายสีด้วยการไล่เฉดสีแบบสามมิติ คือการระบายสีเฉพาะบางส่วน แล้วปล่อยให้สีซึมแพร่กระจายออก สร้างน้ำหนักสีที่มีความเข้มหรือจาง

หรือจะระบายสีด้วยการไล่สีจากสีหนึ่งไปยังอีกสีหนึ่งก็ได้ ควรระบายสีให้เข้มไวก่อน และระบายสีซ้ำในขณะที่ยังชื้นแรกยังไม่แห้ง เพื่อป้องกันรอยด่าง

เพราะหลังจากขั้นตอนการต้มเอาเทียนออก สีที่ระบายไว้จะจางลงประมาณ 30% เมื่อระบายสีเรียบร้อยแล้ว ให้วางกรอบไม้ในแนวนอนเสมอ เพื่อป้องกันสีไหลลงด้านล่าง

5) ย้อมผ้าบาติก หมายถึง การย้อมสีเป็นหัวใจของการทำผ้าบาติกควบคู่ไปกับการเขียนเทียน หลังจากขั้นตอนการวาดเส้นเทียนจะนำผ้าไปย้อมสีพื้น

ผ้าบาติกหนึ่งผืนจะมีการย้อมสลับกับการพิมพ์ลายเทียน 2 - 3 ครั้ง เพื่อสร้างลวดลายที่มีมิติ คมชัด ทั้งนี้

ผลลัพธ์การย้อมสีจะขึ้นอยู่กับอากาศและอุณหภูมิด้วยการย้อมสีขึ้นอยู่กับกรอบแบบว่าจะใช้สีเดียวหรือหลายสี

ซึ่งควรมีการวางแผนอย่างรอบคอบการย้อมสีเดียวมักจะย้อมด้วยสีเข้มเพื่อให้ได้ลวดลายที่ชัดเจน สำหรับการย้อมหลายสี

ให้ย้อมสีอ่อนแล้วทิ้งให้แห้งก่อนแล้วจึงนำไปเขียนเทียนทับ โดยไม่ต้องเอาเทียนที่เขียนไว้เดิมออก แล้วจึงนำไปย้อมสีที่สองซึ่งเข้มกว่าสีแรก

ทั้งให้เขียนแห้งแล้วจึงดำเนินการขั้นตอนเช่นเดียวกันไปจนกว่าจะครบสีที่ต้องการ ควรย้อมจากสีอ่อนไปหาสีเข้มเสมอการย้อมหลายสีในครั้งเดียว

ทำได้โดยการใช้ฟู่กันจุ่มสีระบายไปที่บริเวณลวดลายที่ต้องการให้ได้สีที่แตกต่าง จากนั้นปล่อยให้สีแห้ง และระบายเทียนลงบนสีที่เขียนไว้

เมื่อนำไปย้อมสีทั้งผืนจะได้ลายผ้าสีพื้นและลวดลายซึ่งเป็นสีที่เขียนไว้ในครั้งแรก

(ค) เครื่องมืออุปกรณ์และวัสดุที่จำเป็น

N/A

16. หน่วยสมรรถนะรวม (ถ้ามี)

N/A

17. มาตรฐานการรวม/กลุ่มอาชีพรวม (ถ้ามี)

N/A

18. รายละเอียดกระบวนการและวิธีการประเมิน (Assessment Description and Procedure)

พิจารณาหลักฐานจากแฟ้มสะสมผลงานที่เป็นเอกสารรับรองผลงาน รับรองความรู้ความสามารถที่ผ่านมาก่อนหน้า

และให้เจ้าหน้าที่สอบพิจารณาหลักฐานของผู้เข้ารับการประเมิน ในกระบวนการประเมินเทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ

โดยหลักฐานต้องมีความสอดคล้องตามหน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence: UOC) สมรรถนะย่อย (Element of Competence: EOC) และเกณฑ์การปฏิบัติงาน

(Performance Criteria: PC)

1. รหัสหน่วยสมรรถนะ1014
2. ชื่อหน่วยสมรรถนะใช้สีสังเคราะห์ในการผลิตผ้าบาติก
3. ทบทวนครั้งที่N/A
4. สร้างใหม่☒ปรับปรุง☐

5. สำหรับชื่ออาชีพและรหัสอาชีพ (Occupational Classification)

ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7316 ช่างเขียนลายผ้าบาติก
ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7318 คนทำผ้าบาติก

6. คำอธิบายหน่วยสมรรถนะ (Description of Unit of Competency)

หน่วยสมรรถนะนี้ครอบคลุมการเตรียมสีสังเคราะห์และสารช่วยติดสี เตรียมวัตถุดิบของสีสังเคราะห์ได้ถูกต้องตามสีที่ต้องการและตามชนิดของผ้า และสามารถใช้สีสังเคราะห์ในการแต้มลายผ้าบาติก และใช้สีสังเคราะห์ในการย้อมเพื่อผลิตผ้าบาติกได้

7. สำหรับระดับคุณวุฒิ

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐

8. กลุ่มอาชีพ (Sector)

ผู้ผลิตผ้าบาติก หรือ ปาเต๊ะ

9. ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพอื่นที่หน่วยสมรรถนะนี้สามารถใช้ได้ (ถ้ามี)

N/A

10. ข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Licensing or Regulation Related) (ถ้ามี)

N/A

11. สมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Elements and Performance Criteria)

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
10141 เตรียมสีสังเคราะห์และสารช่วยติดสีแบบสังเคราะห์	1.1 เตรียมวัตถุดิบของสีสังเคราะห์ได้ถูกต้องตามสีที่ต้องการ 1.2 เตรียมวัตถุดิบของสีสังเคราะห์ได้ถูกต้องตามชนิดของผ้า 1.3 เตรียมสารช่วยติดสีได้ถูกต้องตามสีสังเคราะห์ที่ใช้ 1.4 เตรียมสารช่วยติดสีได้ถูกต้องตามชนิดของผ้า	แฟ้มสะสมผลงาน
10142 ใช้สีสังเคราะห์ในการแต้มลายผ้าบาติก	2.1 ใช้ปริมาณสีสังเคราะห์ได้ถูกต้องตามสีและลวดลายที่ต้องการ 2.2 ใช้ปริมาณสารช่วยติดสีได้ถูกต้อง 2.3 แต้มลายผ้าบาติกด้วยสีสังเคราะห์ได้ถูกต้องตามขั้นตอน	แฟ้มสะสมผลงาน
10143 ใช้สีสังเคราะห์ในการย้อมผ้าบาติก	3.1 ใช้ปริมาณสีสังเคราะห์ได้ถูกต้องตามสีที่ต้องการ 3.2 ใช้ปริมาณสารช่วยติดสีได้ถูกต้อง 3.3 ย้อมผ้าบาติกด้วยสีสังเคราะห์ได้ถูกต้องตามขั้นตอน	แฟ้มสะสมผลงาน

12. ความรู้และทักษะก่อนหน้าที่จำเป็น (Pre-requisite Skill & Knowledge)

N/A

13. ทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)

(ก) ความต้องการด้านทักษะ

- 1) ทักษะเกี่ยวกับการใช้สีสังเคราะห์
- 2) ทักษะเกี่ยวกับการใช้สารช่วยติดสี
- 3) ทักษะเกี่ยวกับการใช้สีสังเคราะห์ในการแต้มลายผ้าบาติก
- 4) ทักษะเกี่ยวกับการใช้สีสังเคราะห์ในการย้อมผ้าบาติก

(ข) ความต้องการด้านความรู้

- 1) ความรู้เกี่ยวกับการเลือกสีสังเคราะห์
- 2) ความรู้เกี่ยวกับเตรียมสารช่วยติดสี
- 3) ความรู้เกี่ยวกับการเลือกสีสังเคราะห์ในการแต้มลายผ้าบาติก
- 4) ความรู้เกี่ยวกับการเลือกสีสังเคราะห์ในการย้อมผ้าบาติก

14. หลักฐานที่ต้องการ (Evidence Guide)

หลักฐานที่ต้องการจะกำหนดข้อแนะนำเกี่ยวกับการประเมินและควรที่จะใช้ประกอบร่วมกันกับความรู้ที่ต้องการ (Knowledge Evidence) และหลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

(ก) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

- 1) เอกสารรับรองจากสถานประกอบการ หรือผู้ว่าจ้าง หรือ
- 2) ผลงานประกอบการประเมิน หรือผลงานผ้าบาติก หรือชิ้นงาน
- 3) แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolios) หรือ

(ข) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

- 1) หนังสือหรือเอกสารรับรองผลการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ที่ต้องการ หรือ
- 2) ใบประกาศนียบัตร

(ค) คำแนะนำในการประเมิน

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ง) วิธีการประเมิน

เทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ (RESK : Recognition of Existing Skills and Knowledge)

15. ขอบเขต (Range Statement)

(ก) คำแนะนำ

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ข) คำอธิบายรายละเอียด

1) ผ้าบาติก (Batik) หรือ ผ้าปาเต๊ะ (Batek) เป็นคำที่ใช้เรียกผ้าชนิดหนึ่งที่มีวิธีการทำให้เกิดลวดลายที่เกิดจากการกันสียด้วยเทียน หรือวัสดุอื่นปิดส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดสี แล้วนำไปแต้มระบายหรือย้อมในส่วนที่ต้องการให้ติดสีเฉพาะเนื้อผ้าที่ไม่มีรอยเทียนหรือไม่ถูกกันสีเท่านั้น มีทั้งพิมพ์เทียน แต้มสี ระบายสี ย้อมสี

ผ้าบาติกในแต่ละผืนนั้นจึงมีความสวยงามแตกต่างกัน

2) สีสังเคราะห์ หมายถึง การย้อมเย็น สีย้อมเย็น สีย้อมผ้าสามารถควบคุมคุณภาพของเนื้อผ้าได้ดีกว่า เพราะการย้อมเย็นเป็นวิธีการที่ถนอมเส้นใยผ้า และปลอดภัยเพราะว่าตัวสีย้อมเย็นมีสารเคมีที่น้อยกว่าการย้อมร้อน สารย้อมเย็นมีส่วนผสมของกำถัน

ซึ่งปลอดภัยกับระบบทางเดินหายใจและการระคายเคืองของผิวหนังดีกว่าการย้อมร้อน

ผลึกของสีมีอนุภาคเล็กจึงซึมเข้าสู่เนื้อผ้าได้ดีกว่าเวลาปล่อยน้ำทิ้งจะมีสารตกค้างจะมีกรดตกค้างได้น้อยหรือไม่เลยจึงเป็นสาเหตุที่เลือกการย้อมเย็น

ประเภทผ้าที่สามารถย้อมได้นั้นควรเป็นผ้าที่มีเส้นใยจากธรรมชาติ เช่น ผ้าฝ้าย

ผ้าลินิน ผ้าคอตตอน ผ้าใยพิกทอง ไผ่ สามารถย้อมติดได้ หรือ ผ้าที่มีเส้นใยเป็นโปรตีน เช่น ผ้าไหมส่วนผ้าที่เป็น ไนลอน โพลีเอสเตอร์ 100 เปอร์เซ็นต์

ไม่สามารถ ย้อมติดแต่ถ้าหากเนื้อผ้ามีส่วนผสมของเส้นใยธรรมชาติ จะติดเฉพาะเส้นใย

3) สารช่วยย้อม คือ สารช่วยย้อมถือเป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการย้อม เนื่องจากเป็นตัวช่วยเร่งปฏิกิริยาให้สีซึมเข้าไปภายในเส้นใยได้เร็วขึ้น และ ทำให้สีติดทนทานสม่ำเสมอ สารช่วยย้อมที่สำคัญและใช้มากมามีอยู่ 7 ชนิด ดังนี้ กรด ต่าง เกลือ สารที่ทำให้สีสม่ำเสมอ สารพา (Carriers) สารละลายอินทรีย์ สารรีดิวซ์

- 4) ต้มลายผ้าบาติก หรือ การระบายสี นำผ้าที่พิมพ์เทียนหรือเขียนเทียนซึ่งบนกรอบไม้ หรือโครงโต๊ะที่ไม่มีพื้นละลายสีจำนวนเล็กน้อยในน้ำปริมาณพอเหมาะก่อนลงสี ให้ใช้น้ำเปล่าระบายบนผ้าให้หมด ๆ แล้วจึงลงสี
- ถ้าผ้ามีน้ำมากเกินไปให้ซับออก เริ่มจากต้มสีเป็นส่วนๆ แยกเป็นสีๆ เช่น ต้มบริเวณดอกก็ควรต้มดอกให้เสร็จทั้งผืนแล้วค่อยต้มส่วนอื่น ๆ
- ตามลำดับการระบายสีควรระบายเป็นส่วนๆ และเป็นสีๆ เช่น ระบายสีบริเวณที่เป็นใบ ก็ควรระบายสีลงบนจุดที่เป็นใบตลอดทั้งผืน เสร็จแล้วจึงระบายสีอื่นๆ หรือจุดอื่นๆ
- ต่อไปเทคนิคการระบายสีด้วยการไล่เฉดสีแบบสามมิติ คือการระบายสีเฉพาะบางส่วน แล้วปล่อยให้สีซึมแพร่กระจายออก สร้างน้ำหนักสีที่มีความเข้มหรือจาง
- หรือจะระบายสีด้วยการไล่สีจากสีหนึ่งไปยังอีกสีหนึ่งก็ได้ ควรระบายสีให้เข้มไว้ก่อน และระบายสีซ้ำในขณะที่ยังไม่แห้ง เพื่อป้องกันรอยต่าง
- เพราะหลังจากขั้นตอนการต้มเอาเทียนออก สีที่ระบายไว้จะจางลงประมาณ 30% เมื่อระบายสีเรียบร้อยแล้ว ให้วางกรอบไม้ในแนวอนเสมอ เพื่อป้องกันสีไหลลงด้านล่าง
- 5) ย้อมผ้าบาติก สีย้อมมีอยู่หลายชนิด สีที่เหมาะสมกับการทำผ้าบาติกต้องใช้สีย้อมเย็น คือย้อมในน้ำสีที่มีอุณหภูมิประมาณ 30 องศาเซลเซียส และไม่ควรร้อนเกิน 40 องศาเซลเซียส ถ้าร้อนกว่านี้จะทำให้เทียนละลาย

(ค) เครื่องมืออุปกรณ์และวัสดุที่จำเป็น

N/A

16. หน่วยสมรรถนะรวม (ถ้ามี)

N/A

17. อุตสาหกรรมร่วม/กลุ่มอาชีพร่วม (ถ้ามี)

N/A

18. รายละเอียดกระบวนการและวิธีการประเมิน (Assessment Description and Procedure)

พิจารณาหลักฐานจากแฟ้มสะสมผลงานที่เป็นเอกสารรับรองผลงาน รับรองความรู้ความสามารถที่ผ่านมาก่อนหน้า

และให้เจ้าหน้าที่สอบพิจารณาหลักฐานของผู้เข้ารับการประเมิน ในกระบวนการประเมินเทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ

โดยหลักฐานต้องมีความสอดคล้องตามหน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence: UOC) สมรรถนะย่อย (Element of Competence: EOC) และเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Performance Criteria: PC)

1. รหัสหน่วยสมรรถนะ1015
2. ชื่อหน่วยสมรรถนะแก้ปัญหาเบื้องต้นในการผลิตผ้าบาติก
3. ทบทวนครั้งที่N/A
4. สร้างใหม่☒ปรับปรุง☐

5. สำหรับชื่ออาชีพและรหัสอาชีพ (Occupational Classification)

ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7316 ช่างเขียนลายผ้าบาติก
ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7318 คนทำผ้าบาติก

6. คำอธิบายหน่วยสมรรถนะ (Description of Unit of Competency)

หน่วยสมรรถนะนี้ครอบคลุมการแก้ปัญหาที่เกิดจากการเขียนเขียน หรือพิมพ์ลายผ้าบาติก และแก้ปัญหาที่เกิดจากการระบายสี หรือย้อมสีผ้าบาติก รวมทั้งการแก้ปัญหาที่เกิดจากการตกแต่งผ้าบาติกได้

7. สำหรับระดับคุณวุฒิ

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐

8. กลุ่มอาชีพ (Sector)

ผู้ผลิตผ้าบาติก หรือ ปาเต๊ะ

9. ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพอื่นที่หน่วยสมรรถนะนี้สามารถใช้ได้ (ถ้ามี)

N/A

10. ข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Licensing or Regulation Related) (ถ้ามี)

N/A

11. สมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Elements and Performance Criteria)

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
10151 แก้ปัญหาที่เกิดจากการเขียนเขียน หรือพิมพ์ลายผ้าบาติก	1.1 แก้ปัญหาที่เกิดจากการต้มเทียนได้อย่างถูกต้อง 1.2 แก้ปัญหาที่เกิดจากการเขียนเขียน หรือพิมพ์ลายผ้าบาติกได้อย่างถูกต้อง	แฟ้มสะสมผลงาน
10152 แก้ปัญหาที่เกิดจากการระบายสี หรือย้อมสีผ้าบาติก	2.1 แก้ปัญหาที่เกิดจากเตรียมสีเพื่อระบายหรือย้อมได้อย่างถูกต้อง 2.2 แก้ปัญหาที่เกิดจากการระบายสี หรือย้อมสีลงบนผ้าบาติกได้อย่างถูกต้อง	แฟ้มสะสมผลงาน
10153 แก้ปัญหาที่เกิดจากการตกแต่งผ้าบาติก	3.1 แก้ไขปัญหาจากการลอกเทียนออกจากผ้าบาติกได้อย่างถูกต้อง 3.2 แก้ไขปัญหาการตกแต่งหลังจากการระบายสีหรือย้อมสีผ้าบาติกได้อย่างถูกต้อง	แฟ้มสะสมผลงาน

12. ความรู้และทักษะก่อนหน้าที่จำเป็น (Pre-requisite Skill & Knowledge)

N/A

13. ทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)

(ก) ความต้องการด้านทักษะ

- 1) ทักษะเกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่เกิดจากการเขียนเทียน
- 2) ทักษะเกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่เกิดจากการพิมพ์ลายผ้าบาติก
- 3) ทักษะเกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่เกิดจากการตกแต่งผ้าบาติก

(ข) ความต้องการด้านความรู้

- 1) ความรู้เกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่เกิดจากการเขียนเทียน
- 2) ความรู้เกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่เกิดจากการพิมพ์ลายผ้าบาติก
- 3) ความรู้เกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่เกิดจากการตกแต่งผ้าบาติก

14. หลักฐานที่ต้องการ (Evidence Guide)

หลักฐานที่ต้องการจะกำหนดข้อแนะนำเกี่ยวกับการประเมินและควรที่จะใช้ประกอบร่วมกันกับความรู้ที่ต้องการ (Knowledge Evidence) และหลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

(ก) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

- 1) เอกสารรับรองจากสถานประกอบการ หรือผู้ว่าจ้าง หรือ
- 2) ผลงานประกอบการประเมิน หรือผลงานผ้าบาติก หรือชิ้นงาน
- 3) แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolios) หรือ

(ข) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

- 1) หนังสือหรือเอกสารรับรองผลการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ที่ต้องการ หรือ
- 2) ใบประกาศนียบัตร

(ค) คำแนะนำในการประเมิน

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ง) วิธีการประเมิน

เทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิจีพี (RESK : Recognition of Existing Skills and Knowledge)

15. ขอบเขต (Range Statement)

(ก) คำแนะนำ

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ข) คำอธิบายรายละเอียด

1) ผ้าบาติก (Batik) หรือ ผ้าปาเต๊ะ (Batek) เป็นคำที่ใช้เรียกผ้าชนิดหนึ่งที่มีวิธีการทำให้เกิดลวดลายที่เกิดจากการกันสียด้วยเทียน หรือวัสดุอื่นปิดส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดสี แล้วนำไปต้มระบายหรือย้อมในส่วนที่ต้องการให้ติดสีเฉพาะเนื้อผ้าที่ไม่มีรอยเทียนหรือไม่ถูกกันสียเท่านั้น มีทั้งพิมพ์เทียน แต้มสี ระบายสี ย้อมสี ผ้าบาติกในแต่ละผืนนั้นจึงมีความสวยงามแตกต่างกัน

2) การเขียนลายผ้าบาติก คือ การออกแบบลวดลายบนกระดาษด้วยดินสอ เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงใช้ปากกาสีดำลากเส้นตามรอยดินสอเพื่อให้ลวดลายชัดเจนขึ้น นำเทียนที่เขียนบาติกซึ่งหลอมละลายให้เหลวแล้วมาทาลงขอบเฟรม โดยใช้แปรงจุ่มเทียน แล้วนำมาทาขอบเฟรมให้ทั่วทั้ง 4 ด้าน ระวังอย่าให้หนาเกินไป เพราะจะทำให้ผ้าหลุดร่อนได้ง่าย หลังจากนั้นจึงนำผ้าไปติดบนเฟรมโดยใช้วัสดุหรือของแข็งหน้าเรียบ เช่น ก้นขวด เหยือกดลงบนขอบเฟรมและถูเบาๆ ทีละด้าน ทั้ง 4 ด้านของกรอบเฟรม นำลายที่เตรียมไว้สอได้ไปทาลายที่ซึ่งติด เพื่อทำการลอกลายลงบนผ้าด้วยดินสอ 2B ขึ้นไปใช้จันตึกนำเทียนที่มีอุณหภูมิพอเหมาะ โดยดักน้ำเทียนเททั้ง 2 - 3 ครั้ง เพื่อเป็นการปรับอุณหภูมิของจันตึก แล้วจึงทดลองเขียนบนเศษผ้า เพื่อให้แน่ใจว่าเส้นเทียนได้ขนาดตามต้องการลงสีที่ต้องการลงในลาย คลายเป็นการระบายสีลงในช่องว่างด้วยพู่กัน โดยให้น้ำหนักสีอ่อนแก่เพื่อสร้างมิติ ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการออกแบบลวดลาย

เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสร้างเอกลักษณ์ให้กับผืนผ้าบาติก และจะเป็นพื้นฐานสำหรับการระบายสีและย้อมสี

นอกจากนี้ยังมีการออกแบบลายสำหรับการพิมพ์ด้วยแม่พิมพ์เพื่อพิมพ์เส้นเทียน ในกรณีที่ต้องการผลิตลวดลายต่อเนื่อง

3) การพิมพ์เทียนสำหรับผ้าบาติก มีขั้นตอนการพิมพ์เทียน 3 - 4 ประเภท ดังนี้

- 3.1) พิมพ์ลายเส้น เช่น ลายขอบ ดอกลาย หรือลายพื้น
- 3.2) พิมพ์เทียนเพื่อกันสีจากการแต้มสีและระบายลาย ก่อนจะนำไปย้อมสีครั้งที่ 1
- 3.3) พิมพ์เทียนเพื่อกันสีพื้น นิยมเก็บเป็นลวดลาย เพื่อจะได้สีลวดลายเป็นสีย้อมครั้งแรก

แล้วจึงนำไปย้อมสีที่ 2

3.4) พิมพ์เทียนเพื่อเก็บสีบางส่วน โดยเฉพาะในรายละเอียดก่อนที่จะนำผ้าไปย้อมสีครั้งที่ 3

เริ่มด้วยการนำแม่พิมพ์แชลงในน้ำเทียนเพียงแคระนาบของลวดลาย 30 วินาที ควบคุมให้ระนาบของแม่พิมพ์ขนานกับผิวน้ำเทียน

เพื่อให้แม่พิมพ์มีความร้อนอย่างพอดีและความร้อนแพร่กระจายได้อย่างทั่วถึง เมื่อครบ 30 วินาที แล้วให้ยกขึ้น จากนั้นสลัดน้ำเทียนออกจากแม่พิมพ์ 2 - 3

ครั้งโดยการสลัดจะต้องเกร็งแขนหรือให้ยืดตรงเพื่อให้ได้แรงเหวี่ยงที่สม่ำเสมอ หลังจากนั้นจึงนำแม่พิมพ์มากดทาบบนผืนผ้า ค้างไว้ 1 - 2 วินาที แล้วจึงยกแม่พิมพ์ขึ้น

4) ตกแต่งผ้า หมายถึง การตกแต่งผ้าหลังการย้อม เพื่อป้องกันสีตกและซีดจางด้วยน้ำยากันสีตก และเพื่อช่วยให้ผ้าที่ย้อมสีแล้วมีความคงทนต่อการซักน้ำในระดับดี

เป็นการเพิ่มคุณค่าและยกระดับมาตรฐานของผลิตภัณฑ์

- ผ้าที่ย้อมด้วยสีเคมี ให้ใช้โซเดียมซัลไฟต์ในการล่อสี

- ผ้าที่ย้อมด้วยสีจากธรรมชาติ ให้ใช้สารส้มหรือเกลือในการล่อสีให้ทั่วทั้งผืนผ้า ทิ้งไว้ให้สารล่อสีแห้ง 4 - 5 ชั่วโมง ควรวางผ้าในแนวราบเท่านั้น เพื่อป้องกันสีไหลซึมเข้าหากัน

- เพิ่มความเรียบลื่นเป็นมันให้เนื้อผ้าด้วยการลงแป้ง มีส่วนผสมดังนี้ แป้งมันหรือแป้งข้าวเจ้า 1 ช้อนโต๊ะ น้ำเย็น 1 ถ้วยตวง น้ำเดือด 3 ถ้วยตวง

กวนแป้งจนสุกเป็นสีขาวขุ่น จากนั้นให้นำผ้าลงแช่น้ำแป้ง

1 - 2 ชั่วโมง เมื่อน้ำแป้งซึมเข้าเส้นใยอย่างทั่วถึงแล้วให้ยกขึ้น นำไปตากในที่ร่มให้แห้ง และนำไปรีดด้วยไฟปานกลาง

(ค) เครื่องมืออุปกรณ์และวัสดุที่จำเป็น

N/A

16. หน่วยสมรรถนะรวม (ถ้ามี)

N/A

17. อุตสาหกรรมร่วม/กลุ่มอาชีพร่วม (ถ้ามี)

N/A

18. รายละเอียดกระบวนการและวิธีการประเมิน (Assessment Description and Procedure)

พิจารณาหลักฐานจากแฟ้มสะสมผลงานที่เป็นเอกสารรับรองผลงาน รับรองความรู้ความสามารถที่ผ่านมาก่อนหน้า

และให้เจ้าหน้าที่สอบพิจารณาหลักฐานของผู้เข้ารับการประเมิน ในกระบวนการประเมินเทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ

โดยหลักฐานต้องมีความสอดคล้องตามหน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence: UOC) สมรรถนะย่อย (Element of Competence: EOC) และเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Performance Criteria: PC)

1. รหัสหน่วยสมรรถนะ1016
2. ชื่อหน่วยสมรรถนะควบคุมคุณภาพการผลิตผ้าบาติก
3. ทบทวนครั้งที่N/A
4. สร้างใหม่☒ปรับปรุง☐

5. สำหรับชื่ออาชีพและรหัสอาชีพ (Occupational Classification)

- ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7316 ช่างเขียนลายผ้าบาติก
- ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7318 คนทำผ้าบาติก

6. คำอธิบายหน่วยสมรรถนะ (Description of Unit of Competency)

หน่วยสมรรถนะนี้ครอบคลุมการตรวจสอบคุณภาพของผ้าบาติก ตรวจสอบลวดลาย และตรวจสอบความเรียบร้อยของลวดลายผ้าบาติก และสามารถตรวจสอบสีรวมถึงความเรียบร้อยของสีผ้าบาติกได้

7. สำหรับระดับคุณวุฒิ

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐

8. กลุ่มอาชีพ (Sector)

ผู้ผลิตผ้าบาติก หรือ ปาเต๊ะ

9. ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพอื่นที่หน่วยสมรรถนะนี้สามารถใช้ได้ (ถ้ามี)

N/A

10. ข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Licensing or Regulation Related) (ถ้ามี)

N/A

11. สมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Elements and Performance Criteria)

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
10161 ตรวจสอบคุณภาพก่อนการผลิตผ้าบาติก	1.1 ตรวจสอบสถานที่ วัสดุ และอุปกรณ์ที่ใช้ผลิตผ้าบาติกเทคนิคเขียนเทียน - พิมพ์ลาย 1.2 ตรวจสอบขั้นตอนการเตรียมผ้า 1.3 ตรวจสอบสูตรน้ำเทียนที่ใช้ในการผลิตผ้าบาติกเทคนิคเขียนเทียน - พิมพ์ลาย 1.4 ตรวจสอบคุณภาพสีที่ใช้ในการผลิตผ้าบาติกเทคนิคเขียนเทียน - พิมพ์ลาย	แฟ้มสะสมผลงาน
10612 ตรวจสอบคุณภาพระหว่างผลิตผ้าบาติก	2.1 ตรวจสอบขั้นตอนการเขียนลายและพิมพ์ผ้าบาติก 2.2 ตรวจสอบขั้นตอนการลงสีผ้าบาติกเทคนิคเขียนเทียน - พิมพ์ลาย 2.3 ตรวจสอบขั้นตอนการลอกเทียน และการแช่ผ้าในน้ำด้วยสารช่วยติดสี	แฟ้มสะสมผลงาน
10613 ตรวจสอบคุณภาพหลังการผลิตผ้าบาติก	3.1 ตรวจสอบการตัดแต่งผ้าให้เรียบร้อยก่อนนำออกจำหน่าย 3.2 ตรวจสอบการบรรจุหีบห่อ ติดฉลากให้เรียบร้อย	แฟ้มสะสมผลงาน

12. ความรู้และทักษะก่อนหน้าที่จำเป็น (Pre-requisite Skill & Knowledge)

N/A

13. ทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)

(ก) ความต้องการด้านทักษะ

- 1) ทักษะเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพสวตลายและความเรียบร้อยของผ้าบาติก
- 2) ทักษะเกี่ยวกับการตรวจสอบสีของผ้าบาติกและความเรียบร้อยของผ้าบาติก

(ข) ความต้องการด้านความรู้

- 1) ความรู้เกี่ยวกับสวตลายของผ้าบาติก
- 2) ความรู้เกี่ยวกับสีของผ้าบาติก

14. หลักฐานที่ต้องการ (Evidence Guide)

หลักฐานที่ต้องการจะกำหนดข้อแนะนำเกี่ยวกับการประเมินและควรที่จะใช้ประกอบร่วมกันกับความรู้ที่ต้องการ (Knowledge Evidence) และหลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

(ก) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

- 1) เอกสารรับรองจากสถานประกอบการ หรือผู้ว่าจ้าง หรือ
- 2) ผลงานประกอบการประเมิน หรือผลงานผ้าบาติก หรือชิ้นงาน
- 3) แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolios) หรือ

(ข) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

- 1) หนังสือหรือเอกสารรับรองผลการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ที่ต้องการ หรือ
- 2) ใบประกาศนียบัตร

(ค) คำแนะนำในการประเมิน

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ง) วิธีการประเมิน

เทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ (RESK : Recognition of Existing Skills and Knowledge)

15. ขอบเขต (Range Statement)

(ก) คำแนะนำ

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ข) คำอธิบายรายละเอียด

- 1) ตรวจสอบคุณภาพ หมายถึง คุณลักษณะที่ต้องการตามสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มาตรฐานอุตสาหกรรมเอส ผ้าบาติก (มอก. เอส 149-2565)

1.1) ลักษณะทั่วไป ต้องสะอาดและอยู่ในสภาพเรียบร้อย มีสีและสวตลายสวยงามผสม

ผสมกันกลมกลืนตลอดทั้งผืนผ้า เส้นเทียนต้องคมชัดทั้งด้านหน้าและด้านหลังของผืนผ้า ยกเว้นผ้าที่มีผิวสัมผัสไม่เรียบ เช่น ผ้าฝ้ายปั่นมือ ผ้าใยกล้วยซึ่งต้องไม่มีข้อบกพร่องที่เกิดจากการทำที่อาจส่งผลเสียหายต่อการใช้งานให้เห็นอย่างชัดเจน เช่น การลงสีไม่สม่ำเสมอ มีรอยด่าง

1.2) ลักษณะเฉพาะต้องมีลักษณะเฉพาะของผ้าบาติก คือ สามารถมองเห็นสวตลายทั้ง 2 ด้าน ยกเว้นผ้าที่มีผิวสัมผัสไม่เรียบ เช่น ผ้าฝ้ายปั่นมือ ผ้าใยกล้วยซึ่งเมื่อตรวจสอบตามข้อ 8.2 แล้วผลการตรวจสอบลักษณะทั่วไป และลักษณะเฉพาะต้องผ่านการตรวจสอบจากผู้ตรวจสอบทุกคน โดยต้องไม่มีลักษณะใดลักษณะหนึ่งไม่ผ่าน

1.3) ชนิดเส้นใยหรือชนิดเส้นใยของผ้าที่ใช้ทำต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ที่ฉลากการทดสอบให้ปฏิบัติ ตามข้อ 8.3

1.4) สีเอโซท์ให้เอโซโรแมติกแอมีน 24 ตัว (ยกเว้นสีย้อมธรรมชาติ) (รายละเอียดดังภาคผนวก ก. ของ มอก. 2231) อะโรแมติกแอมีนแต่ละตัวต้องไม่เกิน 30 mg/kg การทดสอบให้ปฏิบัติตาม ISO 14362 Part 1

1.5) การเปลี่ยนแปลงขนาดภายหลังการซักและทำให้แห้งต้องไม่เกิน 10 % การทดสอบให้ปฏิบัติตามมอก. 121 เล่ม 21 โดยใช้เครื่องซักผ้าแบบ ก.

(เครื่องซักผ้าแบบบรรจุด้านหน้า) เลขที่วิธีทดสอบเทียบเท่าการซักด้วยมือ และทำให้แห้งโดยวิธีแขวนราว

1.6) ความคงทนของสีต่อการซักต้องไม่น้อยกว่าเกรดสเกลระดับ 3 ทั้งการเปลี่ยนสีและการเปื้อนสี ยกเว้นกรณีย้อมสีธรรมชาติต้องไม่น้อยกว่าเกรดสเกลระดับ 2-3 ทั้งการเปลี่ยนสีและการเปื้อนสีการทดสอบให้ปฏิบัติตามมอก.121 เล่ม 3 วิธีทดสอบ A (1)

- 1.7) ความคงทนของสีต่อเหงื่อทั้งสภาพกรดและสภาพด่างต้องไม่น้อยกว่าเกรย์สเกลระดับ 3
- ทั้งการเปลี่ยนสีและการเปื้อนสี ยกเว้นกรณีย้อมสีธรรมชาติต้องไม่น้อยกว่าเกรย์ สเกลระดับ 2-3 ทั้งการเปลี่ยนสีและการเปื้อนสีการทดสอบให้ปฏิบัติตาม มอก.121 เล่ม 4
- 2) ขนาด ความกว้างและความยาว (ถ้ามี) ต้องไม่น้อยกว่าที่ระบุไว้ที่ฉลากการทดสอบให้ทำโดยการวัดด้วยเครื่องมือวัดที่เหมาะสมที่ละเอียดไม่น้อยกว่า 1 mm
- 3) สีของผ้าบาติก หมายถึง สีที่ใช้ในงานบาติกมีหลายชนิด ที่นิยมใช้ในปัจจุบันเป็นสีย้อมผ้าประเภทย้อมเย็น ละลายน้ำได้และมองเห็นสีโดยตรง โดยมากมักจะอยู่ในกลุ่มสีรีแอคทีฟเนื่องจากใช้สะดวก และมีกระบวนการไม่ยุ่งยาก
- 4) ผ้าบาติก (Batik) หรือ ผ้าบาเต๊ะ (Batek) หรือปาเต๊ะ เป็นคำที่ใช้เรียกผ้าชนิดหนึ่งที่มีวิธีการทำให้เกิดลวดลายที่เกิดจากการกันสียด้วยเทียน หรือวัสดุอื่นปิดส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดสี แล้วนำไปต้มระบายหรือย้อมในส่วนที่ต้องการให้ติดสีเฉพาะเนื้อผ้าที่ไม่มีรอยเทียนหรือไม่ถูกกันสีเท่านั้น มีทั้งพิมพ์เทียน แต้มสี ระบายสี ย้อมสี ผ้าบาติกในแต่ละผืนนั้นจึงมีความสวยงามแตกต่างกัน
- 5) ขั้นตอนการเตรียมผ้า ในการทำผ้าบาติกสามารถเลือกใช้ได้ทั้งผ้าฝ้ายและผ้าไหม เมื่อเตรียมผ้าตามขนาดที่ต้องการแล้วนำไปซักด้วยผงซักฟอกหรือต้มด้วยน้ำชดาอ่อน เพื่อให้แบ่งที่เกาะผ้าอยู่หลุดออก จากนั้นนำไปตากแดดหรือผึ่งลมให้แห้ง และนำผ้ามาซึ่งบนแฟรมให้แน่น (ไม่ให้มีรอยย่น) อุปกรณ์ : ผ้าฝ้าย ผ้าไหม ผงซักฟอก โซดาไฟ สบู่เทียม น้ำ หม้อต้ม
- 6) ขั้นตอนการพิมพ์ผ้า เป็นผ้าบาติกที่พิมพ์ลายโดยใช้แม่พิมพ์ที่ทำจากไม้ ทองแดง หรือโลหะชนิดอื่น โดยใช้แม่พิมพ์จุ่มเทียนที่กำลังร้อนพอเหมาะ และนำมาพิมพ์ลวดลายลงบนผ้า จากนั้นจึงแต้มสีหรือนำไปย้อมสีผ้าบาติกพิมพ์ลาย จะมีลวดลายที่ซ้ำกันเป็นแพทเทิร์น โดยช่างพิมพ์จะพิมพ์เทียนลงบนผ้าทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ทำให้ความคมชัดของลวดลายมีลักษณะเหมือนกันทั้งสองด้าน เมื่อนำไปย้อมสภาพของสีและลวดลายจะมีความสดใสเหมือนกันทั้งด้านหน้าและด้านหลัง
- 7) ขั้นตอนการเขียนผ้า ผ้าบาติกเขียนลาย เป็นผ้าบาติกที่วาดลวดลายเส้นเทียนด้วยเครื่องมือที่เรียกว่า จันตึง หรือปากกาเทียน โดยเขียนทั่วทั้งผืนในขณะที่เทียนกำลังร้อน ทำให้เทียนไหลติดซึมลงไปบนเนื้อผ้า และไหลซึมผ่านเส้นใยของผ้าลงไปด้านหลัง ทำให้สามารถกันสีที่ระบาย ต้มหรือย้อมได้ และทำให้เกิดลวดลายขึ้น ผ้าบาติกเขียนลาย จึงเป็นผ้าที่มีลวดลายแบบอิสระ ไม่มีการวางภาพรูปแบบลวดลายสีสัน ดังนั้น จินตนาการและทักษะของช่างเขียนเทียนจึงมีความสำคัญ
- 8) ขั้นตอนการลงสี ก่อนการลงสีผ้าช่างต้องพิจารณาและเก็บรายละเอียดต่าง (ก่อน เช่น รอยเทียนหยดส่วนเกิน รอยเทียนขาดหายตามลายพิมพ์ หากบนผ้ามีรอยเทียนหยดเกินต้องแก้ไขด้วยการนำน้ำอุ่นไปหยดและถูบริเวณนั้น หากบนผืนผ้ามีรอยพิมพ์ที่ขาดช่วงหรือมีรอยไม่ชัด ให้แก้ด้วยการใช้เทียนเหลวระบายซ่อมแซมรอย หลังจากนั้นใช้น้ำเปล่าระบายหมาด ๆ ลงบนผืนผ้าเพื่อช่วยให้เนื้อสีที่ลงไปด้านหลังสามารถล้างไปมาได้และดูเนียนตา จากนั้นระบายสีที่ต้องการลงบนผ้าและรอให้สีแห้งสนิทแล้วนำไปตากให้แห้งทั้งหมด จากนั้นนำผ้าที่ตากแห้งสนิทแล้วมาจุ่มโซเดียมซิลิเกต (น้ำยาเคลือบสี มีคุณสมบัติขี้ทาเคลือบผ้าบาติกและมัดย้อม ทำให้สีติดผ้าคงทน ไม่หลุดออก) ให้ทั่วสีที่ลงบนผ้า แล้วพักไว้ประมาณ 3- 6 ชั่วโมงอุปกรณ์ : โคร่งไม้สำหรับผ้า น้ำอุ่น โซเดียมซิลิเกต เทียนเหลว พู่กัน สี
- 9) ขั้นตอนการลอกเทียน หลังจากทิ้งผ้าไว้ 3- 6 ชั่วโมง หลังจุ่มโซเดียมซิลิเกต นำผ้ามาล้างด้วยน้ำเปล่า จากนั้นต้มผ้าและผงซักฟอกให้เดือด แล้วนำไปแช่เย็นและใช้ไม้คนให้ทั่วเพื่อให้เทียนหลุดออกจากผ้า จากนั้นนำผ้าที่ผ่านการต้มแล้วมาจุ่มน้ำเย็นพร้อมใช้มือขยี้เพื่อให้แน่ใจว่าเทียนลอกออกจากผ้าจนหมด หากเทียนยังหลุดออกจากผ้าไม่หมดให้นำมาต้มและล้างด้วยน้ำเย็นอีกครั้ง จากนั้นนำผ้าไปตากให้แห้งและนำไปตัดเย็บขอบผ้าให้เรียบร้อย

(ค) เครื่องมืออุปกรณ์และวัสดุที่จำเป็น

N/A

16. หน่วยสมรรถนะรวม (ถ้ามี)

N/A

17. มาตรฐานการรวม/กลุ่มอาชีพรวม (ถ้ามี)

N/A

18. รายละเอียดกระบวนการและวิธีการประเมิน (Assessment Description and Procedure)

พิจารณาหลักฐานจากแฟ้มสะสมผลงานที่เป็นเอกสารรับรองผลงาน รับรองความรู้ความสามารถที่ผ่านมาก่อนหน้า และให้เจ้าหน้าที่สอบพิจารณาหลักฐานของผู้เข้ารับการประเมิน ในกระบวนการประเมินเทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ โดยหลักฐานต้องมีความสอดคล้องตามหน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence: UOC) สมรรถนะย่อย (Element of Competence: EOC) และเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Performance Criteria: PC)

1. รหัสหน่วยสมรรถนะ1017
2. ชื่อหน่วยสมรรถนะบรรจุผลิตภัณฑ์เพื่อเตรียมจำหน่าย
3. ทบทวนครั้งที่N/A
4. สร้างใหม่☒ปรับปรุง☐

5. สำหรับชื่ออาชีพและรหัสอาชีพ (Occupational Classification)

ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7316 ช่างเขียนลายผ้าบาติก
ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7318 คนทำผ้าบาติก

6. คำอธิบายหน่วยสมรรถนะ (Description of Unit of Competency)

หน่วยสมรรถนะนี้ครอบคลุมการเลือกใช้ประเภทของบรรจุภัณฑ์ที่ป้องกัน และเหมาะสมต่อการเก็บรักษาผ้าบาติก และเลือกฉลากและโลโก้ ให้เหมาะสมกับบรรจุภัณฑ์ และป้องกันความเสียหายของผ้าบาติกระหว่างการจัดเก็บในสต็อก และการป้องกันผ้าบาติกเสื่อมคุณภาพจากแสงแดด อุณหภูมิ และความชื้น รวมทั้งการป้องกันผ้าบาติกระหว่างการขนส่งด้วย

7. สำหรับระดับคุณวุฒิ

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐

8. กลุ่มอาชีพ (Sector)

ผู้ผลิตผ้าบาติก หรือ ปาเต๊ะ

9. ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพอื่นที่หน่วยสมรรถนะนี้สามารถใช้ได้ (ถ้ามี)

N/A

10. ข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Licensing or Regulation Related) (ถ้ามี)

N/A

11. สมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Elements and Performance Criteria)

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
10171 ป้องกันความเสียหายของผ้าบาติกระหว่างการจัดเก็บในสต็อก	1.1 ควบคุมสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเก็บรักษาผ้าบาติกให้สามารถคงคุณภาพได้ในระหว่างจัดเก็บ 1.2 ป้องกันการเข้าทำลายของแมลงและหนู และการป้องกันผ้าบาติกเสื่อมคุณภาพจากแสงแดด อุณหภูมิ และความชื้น	แฟ้มสะสมผลงาน
10712 เลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่ป้องกันความเสียหายระหว่างการขนส่ง	2.1 เลือกประเภทบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมต่อการเก็บรักษาผ้าบาติก 2.2 เลือกฉลากและโลโก้ ให้เหมาะสมกับบรรจุภัณฑ์	แฟ้มสะสมผลงาน

12. ความรู้และทักษะก่อนหน้าที่จำเป็น (Pre-requisite Skill & Knowledge)

N/A

13. ทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)

(ก) ความต้องการด้านทักษะ

- 1) ทักษะเกี่ยวกับการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์
- 2) ทักษะเกี่ยวกับการจัดเก็บของในสต็อก
- 3) ทักษะเกี่ยวกับการป้องกันความเสียหายระหว่างการขนส่ง

(ข) ความต้องการด้านความรู้

- 1) ความรู้เกี่ยวกับการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์
- 2) ความรู้เกี่ยวกับการจัดเก็บของในสต็อก
- 3) ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันความเสียหายระหว่างการขนส่ง

14. หลักฐานที่ต้องการ (Evidence Guide)

หลักฐานที่ต้องการจะกำหนดข้อแนะนำเกี่ยวกับการประเมินและควรที่จะใช้ประกอบร่วมกับความรู้ที่ต้องการ (Knowledge Evidence) และหลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

(ก) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

- 1) เอกสารรับรองจากสถานประกอบการ หรือผู้ว่าจ้าง หรือ
- 2) ผลงานประกอบการประเมิน หรือผลงานผ้าบาติก หรือชิ้นงาน
- 3) แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolios) หรือ

(ข) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

- 1) หนังสือหรือเอกสารรับรองผลการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ที่ต้องการ หรือ
- 2) ใบประกาศนียบัตร

(ค) คำแนะนำในการประเมิน

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ง) วิธีการประเมิน

เทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ (RESK : Recognition of Existing Skills and Knowledge)

15. ขอบเขต (Range Statement)

(ก) คำแนะนำ

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ข) คำอธิบายรายละเอียด

1) ผ้าบาติก (Batik) หรือ ผ้าปาเต๊ะ (Batek) เป็นคำที่ใช้เรียกผ้าชนิดหนึ่งที่มีวิธีการทำ

ให้เกิดลวดลายที่เกิดจากการกันสียด้วยเทียน หรือวัสดุอื่นปิดส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดสี

แล้วนำไปต้มระบายหรือย้อมในส่วนที่ต้องการให้ติดสีเฉพาะเนื้อผ้าที่ไม่มีรอยเทียนหรือไม่ถูกกันสียเท่านั้น มีทั้งพิมพ์เทียน ต้มสี ระบายสี ย้อมสี

ผ้าบาติกในแต่ละผืนนั้นจึงมีความสวยงามแตกต่างกัน

2) บรรจุภัณฑ์ คือ สิ่งห่อหุ้มสินค้า ช่วยปกป้องให้ความปลอดภัยสินค้าจนกว่าจะถึงมือผู้บริโภค

บรรจุภัณฑ์ต้องสามารถสื่อข้อความหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสินค้าถึงผู้บริโภคผ่านองค์ประกอบต่างๆ เช่น รูปร่าง รูปทรงที่น่าสนใจ ลวดลายที่สวยงาม เหมาะสมกับการใช้งาน

บรรจุภัณฑ์จึงเป็นส่วนหนึ่งที่มีส่วนสำคัญทำหน้าที่เรียกร้องให้ผู้บริโภคสนใจและตัดสินใจซื้อสินค้า และให้หุ้มห่อหรือบรรจุผ้าบาติกในบรรจุภัณฑ์เหมาะสม ที่สะอาด

แห้งและป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างขนส่งหรือเก็บรักษาได้

3) เครื่องหมายและฉลาก คือ ที่ฉลากหรือที่บรรจุภัณฑ์ผ้าบาติกทุกหน่วย อย่างน้อยต้องมีเลข อักษร หรือเครื่องหมายแจ้งรายละเอียดต่อไปนี้ให้เห็นได้ง่าย ชัดเจน

- ชื่อผลิตภัณฑ์ตามชื่อมาตรฐานนี้
- ความกว้างและความยาว เป็นเมตร (m) หรือเซนติเมตร (cm)
- ชนิดเส้นใยหรือชนิดเส้นใยของผ้าที่ใช้ทำ
- สีจากพีชหรือส่วนของพีชที่ใช้ เช่น สีส้มจากเมล็ดส้ม (เฉพาะกรณีใช้สีธรรมชาติ)
- ข้อแนะนำในการใช้และการดูแลรักษา (ถ้ามี)
- เดือน ปีที่ทำ

- ชื่อผู้ทำหรือสถานที่ทำพร้อมสถานที่ตั้ง หรือเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน ในกรณีใช้ภาษาต่างประเทศด้วย ต้องมีความหมายตรงกับภาษาไทยที่กำหนดไว้ข้างต้น

(ค) เครื่องมืออุปกรณ์และวัสดุที่จำเป็น

N/A

16. หน่วยสมรรถนะรวม (ถ้ามี)

N/A

17. อุตสาหกรรมร่วม/กลุ่มอาชีพร่วม (ถ้ามี)

N/A

18. รายละเอียดกระบวนการและวิธีการประเมิน (Assessment Description and Procedure)

พิจารณาหลักฐานจากแฟ้มสะสมผลงานที่เป็นเอกสารรับรองผลงาน รับรองความรู้ความสามารถที่ผ่านมาก่อนหน้า และให้เจ้าหน้าที่สอบพิจารณาหลักฐานของผู้เข้ารับการประเมิน ในกระบวนการประเมินเทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ โดยหลักฐานต้องมีความสอดคล้องตามหน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence: UOC) สมรรถนะย่อย (Element of Competence: EOC) และเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Performance Criteria: PC)